Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ШАҲАР РЎЗНОМАСИ

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 123 (7. 512) 1991 йил 28 июнь, жума Нархи 8 тийин.

Бугунги кун нафаси

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

● Тошкентда Ўзбекистон ҳуқуқшунослари уюшмаси марказий кенгашининг пленуми бўлди. Бу ташкилот июнь ойининг бошларида республикада расмий равишда рўйхатга олинган эди. Пленумда ҳуқуқшунослар уюшмаси фаолиятини авж олдириш билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди.

● Олмалиқ кон-металлургия комбинатида қимматбаҳо қотишмаларни ажратиб қайта ишлайдиган янги участка қурилиши бошланди. Илгари бу жараён Новосибирскда амалга оширилар эди.

● Фарғонада ижарага ўтган савдо корхоналари уюшмаси тузилди. Уюшманинг асосий вазифаларидан бири бозорга ҳақиқий таъсир ўтказиб, маҳсулот ишлаб чиқарувчининг манфаатларини харидор манфаатларига бўйсундиришдан иборатдир.

МАМЛАКАТИМИЗДА

● Ўзаро келишувга мувофиқ СССР Президенти М. С. Горбачев Эстония Олий Кенгашининг Раиси А. Рюйтел билан учрашди.

● Озарбайжон жумҳуриятининг Президенти А. Н. Муталибов Каспий денгизини, унинг мамлакат ҳудудининг деярли учдан бир қисмида иқлимни белгилаб берадиган экология тизимини сақлаб қолиш учун куч-ғайратларни бирлаштиришга чақирди.

ХОРИЖДА

● Ханойда ўз ишини якунлаган Вьетнам Коммунистик партиясининг съездида республика Вазирлар Кенгашининг Раиси бўлиб келган До Миой Вьетнам Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош котиби этиб сайланди.

Бугунги кун нафаси

Ўзбекистон ССР Президент Кенгашида

ТИЛ — МАДАНИЯТ КЎЗГУСИ

● 26 ИЮНЬ КУНИ ТОШКЕНТДА ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРЕЗИДЕНТ КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ БЎЛДИ. МАЖЛИСНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРЕЗИДЕНТИ И. А. КАРИМОВ ОЛИБ БОРДИ.

Мажлисда «Ўзбекистон ССРнинг давлат тили тўғрисида»ги қонунининг бажарилиши ҳамда кўптиллилик маданиятини шакллантириш масалалари кўриб чиқилди. Бу ҳақда Ўзбекистон ССР Президентининг маслаҳатчиси Ш. С. Зиёмов маъруза қилди.

Музокараларда Ўзбекистон ССР Президент Кенгашининг аъзолари Э. Ю. Юсупов, Ш. Р. Мирсаидов, Э. С. Самандаров, Шукрулло, Т. А. Валиев, Ҳ. Худойбердиева, Ўзбекистон Президентининг маслаҳатчиси Б. А. Назаров сўзга чиқдилар.

Мажлисда ўзбек тили ўзбек халқининг улкан бойлиги ва бебаҳо маънавий мулки эканлиги, ўзбек тилини давлат тили сифатида янада ривожлантириш, унинг асрлар оша сақланиб келган сўз бойлиги ва анъанавий хусусиятларини такомиллаштириш ва қўлланиш доирасини мунтазам равишда кенгайтириб бориш зарурлиги таъкидланди.

Республикада «Ўзбекистон ССРнинг давлат тили тўғрисида»ги қонунини амалда қўллаш бўйича олиб борилаётган ишларга эътибор қаратилди. Мактабгача тарбия муассасаларида, ўқув юртларида ўзбек тилини ўқитишни такомиллаштириш соҳасида амалга оширилаётган ишни таҳлил этиш Ўзбекистон ССРнинг давлат тили тўғрисида қонун қабул қилиниб, уни рўёбга чиқаришга доир давлат дастури ишлаб чиқилгандан кейин бу борада муайян ишлар олиб борилганлигини кўрсатди.

Ҳозирги вақтда ўзбек мактабларида она тили ва адабиётини ўрганиш 2720 соатни ташкил этади. Бу Ўрта Осиёдаги бошқа республикалар ва Қозоғистондагига нисбатан анча кўпдир.

Дарслар рус тилида ўқитиладиган мактабларда ўзбек тилини ўрганиш дастурлари ва ўқув режаси қайта кўриб чиқилди. 1990 йилгача шу мактабларда ўзбек тилини ўрганишга 544 соат ажратилган бўлса, ўтган ўқув йилида бу рақам икки баравар ортиб, 1 минг 20 соатни ташкил этди. Бир қанча мактабларда бу борада тажрибалар ўтказилаяпти, ўзбек тилини ўқитишнинг янги-янги усуллари ишлаб чиқилмоқда.

Республикамизнинг тиббиёт, техник ва бошқа бир қатор олий ўқув юртларида миллий бўлимларнинг 1—2 курс талабалари ўз она тилида ўқитиладиган бўлди. Бу эса махсус билимларни чуқурроқ эгаллашга имконият туғдирди.

Дарслар ўзбек тилида олиб бориладиган, ҳунар-техника билим юртларининг тармоғи ҳам кенгайди. Бу эса маҳаллий аҳоли орасидан ишчи кадрлар тайёрлашнинг муҳим омилидир. Ҳозирнинг ўзидаёқ бизда 300 дан ортиқ шундай ўқув юрти ишлаб турибди.

Ўз ўқув юртларига эга бўлган вазирликлар ва идоралар рус тилида сўзлашувчи талабаларга давлат тилини ўрганиш учун шарт-шароит яратиб бериш борасида ҳам муайян ишларни амалга оширдилар. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги системасидаги ўқув юртларидагина шу кунгача тўққизта ўзбек тили кафедраси ташкил этилди.

Мажлисда ўзбек тили ва адабиёти бўйича ўқитувчи кадрлар тайёрлашга эътиборни кучайтириш кераклиги айтиб ўтилди. Республика рус тили ва адабиёти билимгоҳи, Наманган, Самарқанд, Сирдарё, Тошкент, Термиз педагогика олийгоҳларида дарслар рус тилида ўқитиладиган мактаблар учун ўзбек тили ўқитувчилари тайёрлайдиган махсус бўлимлар қайта ташкил этилди.

Шу билан бирга мажлисда «Ўзбекистон ССРнинг давлат тили тўғрисида»ги қонунини амалга ошириш борасидаги фаоллик сўнгги вақтда бироз сусайганлиги таъкидланди. Айрим ташкилотларда ўзбек тилини ўрганиш курсларига нисбатан эътиборсиз муносабатда бўлинганлиги туфайли улар тарқатиб юборилди. Бошқа ташкилотларда эса булар номигагина ишлаб турибди, яна бошқаларда эса қонунда айтилганидек, бепул бўлиш ўрнига қиммат нархлардаги курслар ташкил этила бошланди, бу эса тил ўрганишни хоҳловчиларнинг камайишига ўз таъсирини кўрсатди.

Республиканинг баъзи ўқув юртларида давлат тилини ўрганишни йўлга қўйишда ҳал этилмаган муаммолар ва камчиликлар мавжудлиги, мактабларда бошланғич синфларнинг ўқувчилари учун дарсликлар ҳалигача йўқлиги қайд этилди.

Ўзбекистон ССР Президенти республикамизнинг кўпгина корхоналарида, жумладан, «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмасида раҳбар кадрлар учун ўзбек тилини ўрганадиган кичик тўгараклар ташкил қилиш кераклигини, Навоий шаҳар раҳбарияти буни назорат остига олиши зарурлигини алоҳида таъкидлаб ўтди.

Атамашунослик соҳасидаги муаммолар ўзбек тилини ўрганиш сифатига таъсир қилмоқда. Гарчи кейинги йилларда ўзбек тилида кўпгина луғатлар, сўзлашув китоблари нашр этилган бўлса-да, ўқув адабиётида, рўзнома ва ойномаларда, телевидение кўрсатувлари ва радио эшиттиришларда айрим сўзларни ишлатишда хатоларга йўл қўйилмоқда. Бу эса республика Атамашунослик комитети ўз зиммасига юкланган вазифаларнинг бажарилишини зарур даражада таъминлай олмаганлиги билан боғлиқдир. Атамашунослик комитети фаолиятида анчагина расмиятчиликка йўл қўйилаяпти, илмий изчиллик етишмайди, тавсиялар асослаб берилмайди.

И. А. Каримов мажлис қатнашчилари эътиборини Атамашунослик комитети фаолиятини яхшилашга, унинг ишини аниқ ва пухта ташкил этиш зарурлигига қаратди.

Ўзбек тили бўйича ўқитувчи мутахассисларни тайёрлаш системасини, педагогика илмгоҳлари филология факультетлари фаолиятини янада яхшилаш, тилшунослик соҳасидаги илмий-тадқиқот ишлари самарадорлигини ошириш юзасидан чора-тадбирлар белгиланди.

Мажлисда давлат тили бўлган ўзбек тилини ривожлантириш ва уни қўллаш билан бир қаторда Ўзбекистонда яшаб, меҳнат қилаётган бошқа миллатлар ва элатлар тилларига ҳам ҳурмат билан қараш, уларнинг камситилишига сира ҳам йўл қўймаслик кераклиги айтиб ўтилди.

Ҳозирда Ўзбекистон ССРдаги бошқа халқларнинг тиллари ҳам ўзбек тили билан бир қаторда тенг ҳуқуқли асосда ўзаро бойиб, ривож топмоқда ва маданиятлар равнақига кўмаклашмоқда. Республика ҳудудида жам бўлиб яшайдиган халқларнинг тилларида дарс ўтиладиган мактаблар сони йил сайин кўпаймоқда.

Ўзбекистоннинг бир қанча ўқув юртларида дарслар миллий гуруҳлар тилларида ўқитиладиган мактаблар учун кадрлар тайёрлаш йўлга қўйилди. Чунончи, Тошкент ва Сирдарё педагогика билимгоҳларида дарслар қозоқ тилида ўқитиладиган умумтаълим мактаблари учун мутахассислар, Самарқанд, Бухоро, Термиз педагогика билимгоҳлари ва Косонсой, Чуст педагогика билим юртларида фанларни тожик тилида ўқитадиган мутахассислар тайёрланаяпти.

Ўзбекистоннинг туб аҳолиси, бошқа миллий гуруҳлар учун ўз она тилини ўрганиш шарт-шароитларини яхшилаш юзасидан кўрилган чора-тадбирлар бу борада яқин ўтмишга хос бўлган муаммо кескинлигини кўп жиҳатдан пасайтириш имконини берди. Ўзбекистон раҳбариятининг ана шу йўналишдаги куч-ғайрати ўлкада миллатлараро муносабатларни барқарорлаштиришга кўмаклашди. Меҳнаткашлар тил муаммоларини ҳал қилиш соҳасида республикамизда олиб борилаётган ишларга ижобий баҳо бермоқдалар.

Мажлисда қайд этилганидек, ҳозирги давр ёшларга чет тилларни, жумладан инглиз, француз, испан, немис, араб, япон, хитой ва бошқа тилларни ўқитишни тақозо этмоқда. Мактабларимизда чет тилини ўқитиш даражаси паст бўлиб, бугунги кун талабларига жавоб бермайди. Мактаблар ва олий ўқув юртларида чет тилини ўрганиш масалаларини қайта кўриб чиқиш зарурлиги айтиб ўтилди.

Мажлисда миллатлараро муносабатлар билан боғлиқ масалалардан бири бўлмиш тил муаммоларига янада ижодий ёндашиш, бу борадаги ижобий тажрибани жиддий таҳлил этиш ва ундан самарали фойдаланиш зарурлиги уқтирилди.

Мажлисда ўзбек, рус ва бошқа тилларни ўқитишда изчиллик ва тартибни таъминлаш мақсадида зарур ўқув-методик адабиётни ишлаб чиқиш юзасидан бирлашган муаллифлар жамоаларини ташкил этиш республиканинг етакчи олий ўқув юртлари негизида ўзбек тили, Ўзбекистонда истиқомат қилувчи халқлар тиллари, шунингдек хорижий тиллар бўйича илмий-методик ва ўқув марказларини тузиш кераклиги айтилди.

Миллатлараро муносабатлар ва байналмилал тарбия масалалари билан шуғулланувчи кенгашларнинг, жамиятшунослик ва филология кафедраларининг фаолиятини кучайтириш, барча олий ўқув юртларида «Ўзбекистон халқлари тарихи» ҳамда «Миллатлараро муносабатлар маданияти ва байналмилал дунёқараш» курсларини жорий этишни таъминлаш лозимлиги кўрсатиб ўтилди.

Мажлисда Президент Кенгашининг фаолиятига доир бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди, тегишли қарорлар қабул қилинди.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг раиси Ш. М. Йўлдошев иштирок этди.

Т. БОТИРБЕКОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Меҳнат жамоаларида

ОМИЛКОРЛИК ҚАНДАЙ ЯХШИ

ШУ КУНЛАРДА шаҳримизнинг қайси бир корхонасида бўлманг, муаммолар, режаларни амалга ошириш учун у ёки бу хомашёнинг етиб келишида узилишлар бўлаётганлиги ҳақида гап боради. Лекин ишбилармон, тиниб-тинчимас, тадбиркор раҳбарлар бу қийинчиликларнинг ҳам чорасини топишяпти.

«Юлдуз» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси 1-фабрикасининг 5-цехида бўлганимизда бу фикрнинг тўғрилигига яна бир карра ишонч ҳосил қилдик. Цехга ўттиз йилдан бери ушбу жамоада самарали меҳнат қилиб келаётган моҳир чевар Қурбонниса Сулаймонова бошчилик қилади. Жамоа 1983 йилдан бери сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш ва режаларни сурункасига ошириб бажариш билан ўзаро социалистик мусобақада ғолиблик қилиб келаяпти. Цехда тартиб-интизом, саранжом-саришталик ҳукм суради.

— Ўзинг ибрат бўлмай туриб, бошқалардан талаб қилиш, уларга насиҳат уқтириш ўринли бўлмайди, — дейди цех бошлиғи Қ. Сулаймонова. — Агар раҳбар ўз ишини яхши билса-ю, инсоний фазилатлари бўлмаса эндиликда у жамоага бошчилик қила олмайди.

Ушбу цехда давлат буюртмаси бўйича ҳарбий қисмларда хизмат қилувчилар учун кийимлар (китель-шим) тикиб чиқарилади. Жамоа ҳар куни 500 та, йилига ўн минг дона ана шундай маҳсулот тайёрлаб беради. Бу ерда 160 чевар ишлашади. Улар ўртасида дўстлик, меҳр-оқибат биринчи ўринда туради. Чунки турли миллат вакилларидан ташкил топган бу жамоа бир мақсад йўлида қўлни-қўлга бериб меҳнат қилади.

— Ҳаммамиз битта умумий ишни бажарамиз. Мақсадимиз эса сифатли маҳсулот ишлаб чиқариб режаларни мунтазам равишда ошириб адо этишдир, — дейди цех ишчиларидан бири Салима Алиева.

Жамоада унинг каби мураббий чеварлар жуда кўплаб топилади. Улар бугунги кунда бир нечтадан шогирдларни тайёрлаб беришган. Ёшлар ўз устозларидан қолишмай меҳнат қилишади.

Жамоа хўжалик ҳисобида ишлаётганига анчагина бўлди. Янги усул ўз самарасини кўрсатди. Ишчиларнинг меҳнатга бўлган қизиқиши ортди. Чунки янгича усулда ишлаш энг аввало моддий манфаатдорликни, қолаверса, сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришни кўзда тутади.

Жамоа тежамкорлик йўлида ҳам катта ишларни амалга оширмоқда. Цехда ҳар йили ип, электр қуввати тежаб қолинади. Ана шу тежалган маҳсулот ҳисобига ишчилар бемалол уч-тўрт кун меҳнат қилишлари мумкин.

Муқаддас Икромова, Холида Абдуллаева, Муборак Содиқова, Инобат Рустамова, Муҳайё Музроббекова, Ҳуррият Хўжаева, Муқаддас Холиқова каби чеварлар эса унумдорлик билан ишлаб ойлик маошларини 450—500 сўмга етказиб олишяпти. Уларнинг меҳнатларидан қолганлар ибрат олишади.

— Биз ушбу цех жамоаси билан ҳақиқий р а в и ш д а фахрланамиз, — дейди бизга фабрика директори Қўчқор Пўлатов.

Саъдулла СУЛТОНОВ.

Янги мижозлар

ШУ ПАЙТГА қадар Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасида тайёрланган пахта териш машиналари қўшни Қозоғистон, Туркманистон, Озарбайжон жумҳуриятларига юборилар эди.

Эндиликда бу машиналарга бўлган талаб янада ошди. «Зангори кема»лар Ҳиндистон, АҚШ ва Афғонистон сингари хорижий мамлакатларга ҳам жўнатила бошланди.

Дилдора РУСТАМОВА.

ҚЎНҒИРОҚЛАРИНГИЗНИ КУТАМИЗ

МАЪЛУМКИ, 30 июнда совет ёшлари куни нишонланади. Ана шу муносабат билан Тошкент шаҳар комсомол комитети 30 июнь куни соат 11 дан соат 14 гача телефон орқали мулоқот ўтказади. Тошкент шаҳар комсомол комитетининг котиблари Жавоҳарлал Ҳакимов, Шуҳрат Боймуҳамедов, Ёдгор Шодмонов, Лилия Бессарабова ёшларнинг ва барча қизиққан ўртоқларнинг саволларига жавоб қайтаришади. Бевосита мулоқот қилмоқчи бўлсангиз 33-74-74, 33-78-50, 32-75-01, 33-35-06, 33-24-20 рақамли телефонлар орқали савол беринг. Шаҳар комсомол етакчилари саволларингизга бажонидиллик билан жавоб қайтаришади.

Келажагимиз — мактабда

ИМТИҲОНЛАР, ТАЪТИЛЛАР, ЎҚИШ...

Жумҳурият мактабларида ўқув йили ниҳоясига етди. Саккиз мингдан ортиқ муаллим ва ўқувчилар жамоаси бу воқеани шоду хуррамлик билан нишонлади, педагоглар кенгашларининг тантанали йиғилишлари ўтказилди. 700 мингдан ортиқ битирувчи ўрта маълумот ҳақидаги аттестатни ҳамда 9-синфни тугатганлик тўғрисидаги гувоҳномани олди, алоҳида ўрнак кўрсатганларга эса медаллар ҳамда ёрлиқлар топширилди.

— Бу йил педагоглар жамоаларига синфдан синфга кўчириш имтиҳонларини ўтказиш шаклларини танлашда тўла мустақиллик берилди, — дейди Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлиги умумий ўрта таълим бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Г. Я. Алимова. — Ўқувчилар рефератлар ёзишди, суҳбатлардан ўтишди, имтиҳон билетларидаги саволларга жавоб беришди. Мактабни битираётганлар мажбурий имтиҳонларни топширишдан ташқари ўзлари танлаган касбга кўра кўпроқ қизиққан фанларидан имтиҳон топширишлари мумкин эди.

— Шундай қилиб, мактаб ўқувчилари илмгоҳларга кириш учун ариза топширадилар. Уларнинг дорилмуаллиминга киришларида қандай янгиликлар бор?

— Олий ўқув юртига қабул қилишнинг ўтган йилги қоидалари асосан сақланиб қолди. Фақат бир нарса бундан истиснодир... Вазирлик кенгаши мактабларда битириш имтиҳонларини ўтказиш тартибини ҳамда муаллимлар тайёрлайдиган ўқув юртларига қабул қилиш қоидаларини ишлаб чиқди. Уларда мактабни медаль билан битирганларга алоҳида имтиёзлар назарда тутилади. 1991 йилда мактабларни битириб, олтин (кумуш) медаль билан мукофотланганлар дорилмуаллиминларга кириш имтиҳонларисиз қабул қилинадилар. Бундан мусиқа, чизмачилик ва тасвирий санъат мутахассисликлари истиснодир. Олий ўқув юртларининг қабул комиссияларига мутахассислик ва ўқиш қайси тилда олиб борилишига қараб ўқишга қабул қилиш режасининг 75 фоизгача қисмини медаль олганларга ажратиш ҳуқуқи берилади.

Бутуниттифоқ, жумҳурият миқёсида 1991 йилда ўтказилган фанлар олимпиадалари ғолиблари (1—3 ўринларни олганлар) асосий имтиҳон олимпиададаги фанга мос келадиган мутахассислик бўйича дорилмуаллиминга кириш чоғида ҳам кириш имтиҳонларисиз қабул қилинадилар.

— Янги ўқув йилида мактабда қандай ўзгаришлар бўлади?

— Бундай ўзгаришлар кўп. Педагоглар жамоаларига ўқувчиларни касб-кор нуқтаи назаридан тайёрлаш бўйича олий ўқув юртлари билан шартнома тузиш имконияти берилади. Бунда битириш имтиҳонлари натижаларига кўра уларнинг олий ўқув юртига кириши шарт қилиб қўйилади.

Жумҳуриятимизнинг халқаро алоқалари кенгайиши муносабати билан хорижий тилларни ўрганишга катта эътибор берилмоқда.

Тил тўғрисидаги қонун амалга оширилиши муносабати билан ўзбек мактабларида янги фан — эски ўзбек ёзуви ўтилади. Ўқувчилар «Одобнома» дарсига ихтиёрий равишда қатнайдилар. 10-синф ўқувчилари эса уни мажбурий фан сифатида ўқийдиган бўладилар.

Келаси йил ўқув дастурига кўра Ўзбекистон халқлари тарихи ўрганилади. Бешинчи синф ўқувчилари учун бундай дарслик тайёрлаб қўйилди. Шундан кейинги йилларда юқори синфда ўқиётганлар учун ҳам шундай дарслик чиқарилади. Ҳозир олимлар ва амалиётчи муаллимлар шу дарслик устида ишлашмоқда. Математика ўқитувчиларига ҳам совға тайёрланмоқда. Асосий фан билан бир қаторда уларга танишиш учун 7-синф алгебра дарслиги берилади. «Ўқитувчи» нашриёти янги ўқув йилига кўп фанлар бўйича жами 13 та янги дарслик, шунингдек бешта ўқув дастури ва 23 та янги қўлланма тайёрлади.

Л. СТРУННИКОВА,
ЎзТАГ мухбири.

«ОҚШОМ» БАЙРАМИГА ТАКЛИФ ЭТАМИЗ!

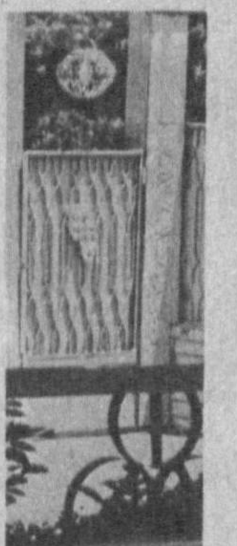

Шу йил 1 июлда соат 16 да Тельман номидаги истироҳат боғида «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» рўзномалари биринчи сони чиққанлигининг 25 йиллигига бағишланган байрам ўтказилади

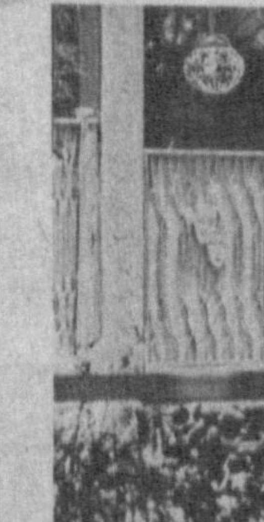

Кенг миқёсдаги байрам савдоси ўтказилади. Қўли ширин ошпазлар ва ширинпазлар маҳоратига ҳам офаринлар айтишингиз турган гап.

Тошкентнинг «Оқшом» рўзномалари байрамига ташриф буюрган киши албатта мамнун бўлишига ва ўзининг вақтини хушнудлик билан ўтказишига имонимиз комил! Шундай қилиб, азиз муштарийлар, Тошкент фуқаролари ва меҳмонлари, сизларни сўлим боғ бағрига таклиф этамиз.

Шу куни сизни жозибали ва турли-туман томошаларга таклиф этамиз. Яъни

—таниқли санъаткорлар ва ҳаваскор артистларнинг чиқишлари;

—спорт мусобақалари;

—хайрия ким ошди китоб савдоси;

—турли-туман кўнгилочар тадбирлар ўтказилади.

1990 йил солномасидан

ЎЗБЕК ХАРАКТЕРИ

Ҳамшаҳаримиз, Навоий, Бобур, Машраб, Муқимий, Фурқат каби адабиётимизнинг буюк намояндалари анъаналарини давом эттирган Абдулла Қодирий, ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, инқилобдан кейинги адабиётимизнинг энг забардаст вакили эди. Адиб учун энг катта баҳо бу унинг асарларининг халқ ичида севиб ўқилишидир. Қодирийнинг асарлари эса унинг ҳаёт чоғидаёқ қўлма-қўл бўлиб кетган эди. Халқимиз қалбидан мангу ўрин олган буюк адибимиз таваллудининг 95 йиллигига бағишланиб 11 январда берилган саҳифадан хилма-хил материаллар ўрин олган. Қуйида Ў. Ҳошимовнинг Қодирий ижодига бағишланган «Ўзбек характери» номли мақоласидан айрим сатрлар келтирамиз.

«... Агар мен олим бўлсам, Қодирийнинг тили ҳақида тадқиқотлар қилган бўлур эдим. Олим эмас, қаламкаш сифатида эса шуни айтишим мумкинки (устозларим, дўстларим, адиб укаларим мени кечирсинлар), гарчанд адабиётимизда тили образли, бирон ёзувчи ва шоирлар етарли бўлсада, ҳали ҳеч биримиз ўзбек тилининг ранг ва оҳангларини, жозиба ва колоритини Қодирий даражасида исботлай олганимизча йўқ!

Чинакам ижодкор учун эл дардига ҳамдард бўлишнинг ўзи катта юк. Устига устак ҳасад деган бало ҳамиша соядек эргашиб юриши.., катта дарахтнинг эса сояси ҳам катта бўлади. Тўғри, Қодирийни замон кулфати бевақт ваҳшийларча ўлдирди. Аммо Қодирийнинг шаҳид қони ўша пайтдаги НКВДчи қотилларининг қўлидагина эмас, ўзимиздан чиққан ҳасадгўйларнинг этагига ҳам сачраган. Замон қутқуси Қодирийни етти қават ер остига тиқди. Халқ эса уни бошига кўтарди. Китобларини яшириб бўлса ҳам ўқиди. Аммо халқ уни ўлимдан сақлаб қололмади. Ижодкор сиғинадиган, ижодкор жони-жаҳонини бағишлайдиган халқ «севимли ўғлимиз қанақасига бизга душман бўлсин» деб оёққа қалқигани йўқ. Эҳтимол шундай қилинганида бегуноҳ қурбонлар камроқ бўлармиди!.. Бир-бирини ҳимоя қиладиган ўнта одамни маҳв этишдан кўра бир-бирининг қисматига беписанд қарайдиган ноаҳил мингта одамни йўқ қилиш осон.

Тилагим шуки, ҳасадгўйларнинг дасти кесилсин. Модомики, чинакам ижодкор халқ учун жони-жаҳонини беришга тайёр экан, халқ ҳам керак пайтда унга қалқон бўла олсин. Шунда буюк Абдулла Қодирийнинг чирқиллаган руҳи осойиш топади...»

Наврўз халқимизнинг энг қадимий ва гўзал удумларидан биридир. Ушбу яшариш айёмида хонадонлар, маҳаллалар, қўйингки, барча жойларда шод-хуррамлик ҳукм суради. Сумалак, ҳалимлар пиширилади, дастурхонлар байрамона безатилади. Минг шукрки, бир пайтлар қатағон қилинган «Наврўз» яна дилларимиз тўридан ўрин олди. Ижод аҳлининг қаламига илҳом бахш этаётир. Рўзномада «Наврўз» — ўзининг «Олтин тахти»да сарлавҳаси остида Ўзбекистон ССР халқ шоири Абдулла Ориповнинг «Наврўз» ҳақидаги фикр-мулоҳазалари ёритилган.

«Мен халқимизни «Наврўз»сиз тасаввур қилолмайман. Тарихимиз тараққиётидан Берунийнинг «Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар» ёки ҳазрат Навоий, Муқимий асарларида ҳам «Наврўз» ҳақидаги ижобий фикрларни учратамиз. Халқимизнинг ўзи қадар узоқ ўтмиши билан қонқонимизга сингиб кетган «Наврўз»имиз энди янада камол топади. Бунинг учун ҳаммамиз бир жон, бир тан бўлиб, ҳар йили «Наврўз»ни ўтказишга катта ҳозирлик кўрмоғимиз лозим. Уни ўтказиш жараёнида кўчалар, хиёбонлар, боғ-роғлар, ҳовлилар «Наврўз» либосига ўранмоғи, озода ва гўзал, саранжон-саришта бўлмоғи керак. Турли хил сайиллар уюштириб, унда ҳофизу созандалар жўр бўлиб, аскиячилар, халқ бахшилари халқ хизматида бўлмоқлари зарур... Руҳиятимизга «Наврўз» қанот боғлайди, уни илҳом отига миндиради. Бу пайтда кун ва тун тенглашади. «Наврўз»да яшил боғлар яратайлик, гулзорлар бунёд этайлик. Токи, жумҳуриятимиз, шу жумладан, Тошкентимиз яна гўзал, яна боғ-роғлар масканига айланиб кетсин. Бу ишлар эса хайрли ва яхшилик аломатидан нишона бўлиб қолсин.»

Ҳа, ана шундай куюнчак қалам соҳибларининг саъй-ҳаракати ва теран фикрлари туфайли «Наврўз» янада мазмунан сайқал топди, турмушимизга янада чуқурроқ кириб борди.

Рўзномада 1990 йилдан бошлаб ҳар бир соҳада Ўзбекистоннинг мутлақ натижалар китобига даъвогарларни аниқлаш учун «Энг, энг, энг...» рукни ташкил этилди. Шундан бери деярли ҳар ҳафтада хоҳ спортга оид, хоҳ адабиётга ва санъат, табиат, жуғрофия, шифокорлик, қўйингки, барча соҳада энг юқори натижалар ҳақида қисқача маълумотлар ёритиб борилмоқда.

ДАРАХТНИ «КУЙЛАЁТГАН» ОДАМ

Шу йилдан бошлаб «Оқшом»да миллий санъатимизнинг турли қирралари ҳақида ҳикоя қилувчи «Ҳунари гўзаллар» рукни остида мақолалар чоп этила бошланди. Муштарийлар тандирсозлар, ўймакорлар ва мусиқа асбоблари усталари, дўппидўзлик, темирчилик санъатининг нозик сирлари билан танишдилар. Рўзноманинг 21 июль сонида дутор, тор ва рубоб созларининг устаси, Пушкин боғидаги миллий халқ чолғу асбоблари тажриба устахонасининг бошлиғи Боқижон ака Зупаров ўз тажрибалари, миллий ҳунармандчилигимиз ҳақидаги фикрлари билан ўртоқлашган.

Биз муштарийларни 1990 йили «Оқшом» рўзномаси саҳифаларида чоп этилган айрим мақолалар билан таништирдик, холос. Умуман, бу каби ранг-баранг мақола ва очерклар, қизиқарли суратлар рўзноманинг деярли ҳар бир сонидан ўрин олган.

Дил сўзлари

Тилакларим

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»нинг биринчи сони чиққанидан ҳозирга қадар доим обуна бўлиб, мунтазам севиб ўқиб келаман. Рўзнома турли рукнлар остида одоб-ахлоқ, маданият, адабиёт, қадрият ва маънавият ҳақида, шаҳар, вилоят ва жумҳуриятдаги воқеа-ҳодисалардан қизиқарли мақолалар бериб боради.

«Оқшом»ни ўқиган муштарий катта маънавий озиқ олади. Шахсан ўзим ҳам оила, мактаб, касб-ҳунар ва инсоний фазилатлар ҳақида мақолалар ёзиб, актив қатнашиб тураман.

Рўзноманинг чорак асрлик байрами билан унинг барча ходимларини чин қалбимдан табриклайман. Тўй баҳона, таклифимни ҳам айта қолай.

Рўзномада бериладиган қисқа, мазмунли мақолалардан ташқари, деярли, ҳар галги сонининг биринчи бетида чоп этилаётган шаҳар корхоналарида меҳнат қилувчи энг илғор ишчи аёл ёки эркакларнинг расмлари ҳам берилиши мени жуда қизиқтиради. Келажакда ёшлар, ўсмирлар тарбиясига доир, айниқса, қизлар, аёлларнинг хаёли, иболи бўлиши, сочларини узун қилиб миллий кийимда юришлари ҳақида кўпроқ мақолалар берилишини истардим.

Фахриддин НУРИДДИНОВ,
Ўзбекистон ССР халқ таълими аълочиси.

Меҳр билан ўқийман

ПОЙТАХТИМИЗ рўзномаси — «Тошкент оқшоми» таваллуд топган кунидан бошлаб, яъни йигирма беш йилдан бери бирор сонини қолдирмай, меҳр ва ғоят қизиқиш билан мутолаа қилиб келаман.

Халқ ибораси билан айтганда: «Донолар сўзини ташвиқ қилиш ҳам олийжанобликдир». Рўзноманинг «Одобнома», «Турмуш чорраҳаларида» каби рукнлари остидаги мақолалар муштарийларнинг маънавий бойишига бениҳоят салмоқли ҳисса қўшиб келмоқда. Мен мактабдаги тарбиявий иш фаолиятимда, «одоб булоқлари» тўгаракларида, дарсларда мазкур мавзулардан тўлалигича фойдаланиб, ўқувчиларни мунозара ва муҳокамага чорлайман. Ёшларнинг қалбига одамийлик ва унинг олтин хислатларини сингдираман.

Мен бир муштарий сифатида рўзномада донишмандларимиз нинг меросларини янада кўпроқ ёритилишини истар эдим. «Тошкент оқшоми» рўзномаси саҳифалари жозибали, янада мазмунли бўлишига тилакдошман.

Ахборхон ҲАЙДАРОВ,
Ўзбекистон ССР халқ таълими аълочиси.

Тошкент кўн-мўйна заводида асосан халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилади. Корхона шу йил биринчи чорагида бу борадаги режаларини 140 фоизга бажарди. Мижозларга 6 миллион сўмлик маҳсулот етказиб берилди. Бу муваффақиятларга эришишда сиз суратда кўриб турган Қодир Йўлдошев, Ислом Сиддиқов ва Баҳодир Ҳожимуҳамедов каби илғор бичиқчиларнинг ҳиссаси катта бўлмоқда.

Ҳаким Солиҳов сурати.

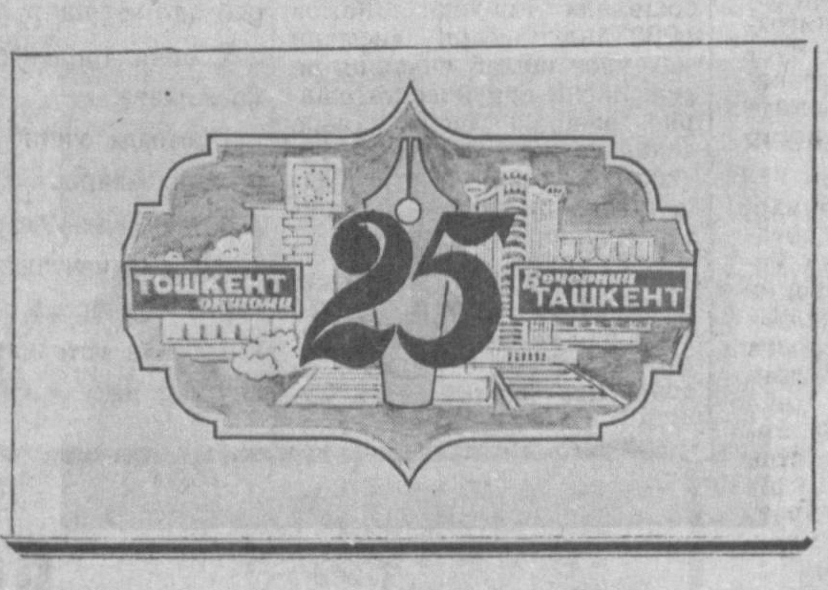

«Оқшом» учун махсус тайёрланди

«ИПАК ЙЎЛИ» ТОШКЕНТДАН ЎТГАНМИ?

ЮНЕСКО ташкил этган «Буюк ипак йўли — мулоқотлар йўли» халқаро илмий экспедициянинг иккинчи тури яқинда ишини муваффақиятли тугатди. Экспедициянинг йўналиши Ашхобод — Марв — Чоржўй — Тошҳовуз — Нукус — Гурганж — Бухоро — Қарши — Термиз — Кулоб — Душанбе — Самарқанд — Ленин — Чимкент — Жамбул — Чўлпон ота — Олмаота — Панфилов — Хоргисдан иборат бўлиб, «Саҳро йўли» деб аталди. 24 хорижий мамлакатдан ҳамда Москва, Ленинград ва жумҳуриятимизнинг бошқа шаҳарларидан юз элликдан ортиқ фаннинг турли соҳаларида тадқиқотлар олиб борувчи олимлар, совет ва халқаро журналистлар, радио ва телевидение ходимлари иштирок этган мазкур анжуманда 14 минг чақирим йўл босиб ўтилди. 26 та энг қадимий илк ва ўрта аср шаҳарлари харобалари, юздан ортиқ археологик қазилмалар, меъморий ёдгорликлар, азиз-авлиёлар мавзолейлари ва бошқа жойларда бўлинди.

Экспедиция аъзоларининг қадимги Чоч харобалари ва ҳозирги Тошкентнинг тарихий обидаларида бўлишлари ҳаяжонли ва жуда қизиқарли кечди. Мазкур экспедицияда мен ҳам мунтазам қатнашиб, бир қанча қадимий асотирлар, афсоналар, ривоятлар ва бошқа халқ оғзаки ижоди ҳамда этнографиясига оид материалларни қўлга киритдим. Ана шу материаллар ва сафар таассуротлари асосида «Туя минган узоқни кўзлар» номли илмий-оммавий сафарнома китобимни ёзиб тугатдим. Шу китобнинг Тошкентга бағишланган илк саҳифаларини биринчи сонидан бошлаб ўқувчиси ҳамда муаллифларидан бўлмиш суюкли ва ардоқли рўзномам — «Тошкент оқшоми»нинг саргузаштга ўч муштарийларига етказишга ошиқдим... Рўзноманинг ҳар галгидек мазкур китобимга ҳам биринчилардан бўлиб «оқ фотиҳа» бераётганидан бахтиёрман.

...Тошкент қадимда ҳам, ҳозирда ҳам она шаҳримиздир. Биз унга оқ сут берган онамизга талпингандек талпинамиз».

НЕРУ, экспедиция аъзоси.
Ҳиндистон.
(Ражиб Гандининг холавачча иниси).

«... Тошкент бош карвонсаройимиз. Унинг бағри ўтмишда ҳам, ҳозирда ҳам ҳамма учун очиқ бўлиб, турли маҳаб, турли элатларнинг катта-ю кичиги учун баб-баравар тегишли...»

Шермуҳаммад ХОВАР,
Афғонистон олими, маданият-маориф ходими, экспедиция аъзоси.

...Экспедициянинг дастлабки кунлари. Илк учрашувлар, танишувлар. Тошкентлик эканлигимни билган экспедиция қатнашчилари мени саволларга кўмиб ташлайдилар. «Тошкент қалай? Қачон борамиз? Қадимий Чочдан сақланиб қолган жойлар борми? Тошкент афсоналар шаҳри дейишади, шу тўғрими? Сиз қандай афсоналар, ривоятлар ёзиб олгансиз? Тошкентнинг қадимий обидалари ҳақида нималар дея оласиз? Тошкентнинг таърифини келтиринг? Тошкент «Буюк ипак йўли»нинг қайси нуқтасида туташган? Шаҳар ҳозир ҳам савдо-сотиқ марказими? Карвонсаройлари, машҳур ўн икки дарвозаси сақланиб қолганми ва ҳоказолар. Мен ҳинд, япон, афғон, Покистон, Олмония, Англия, француз, турк, Эрон, поляк (барчасини санаб ўтишнинг иложи йўқ) каби олимлар (улар орасида ўз соҳаларининг машҳур билимдон — зукколари кўп!) саволларига жавоб беришга улгура олмайман. Гапнинг пўсткалласи, баъзи, хусусан тарихимизга оид саволларга жавоб беролмай чайналаман, ер ёрилса-ю... дейман. Бу ҳол сафаримиз давомида мунтазам давом этди... (Айни чоғда менга ҳам яхши бўлди: тиришиб-тортишиб, йўл-йўлакай баъзи бир манбаларни топиб, ўқиб-ўрганиб она шаҳримиз — Тошкент тарихининг айрим қирраларидан хабардор бўлиб олдим).

...Ва ниҳоят, узоқ йўл юриб, йўл юрсак ҳам мўл юриб шаҳри азим—Тошкентга кириб келдик. Айни шу пайтларда мени ҳаяжонга солган, қалбимни ларзага келтирган нарса хорижий меҳмонларнинг чин қалбларидан табриклашлари, қутлашлари эмасди, кап-катта кишиларнинг юқорида айтганимдай, машҳур олимларнинг автобус ўриндиқларидан туриб олиб қувончларию шодликларини изҳор этишлари эди. Бундай ҳолат, кайфият ўзга юрт, ўзга шаҳарга кириб бораётган ҳар бир кишида бўлади. Фараз қилинг, Париж ё Римга, Деҳли ва ё Токиога кириб бораяпсиз.

Ҳа, Тошкент ҳам афсоналар шаҳри, у мўъжизали, мафтункор, ҳаётбахш шаҳар. Тарихи қанчалик бой ва қадимий бўлса, ўзга шаҳарлар, юртлар, кишилар билан дўст-биродарлашуви, алоқалари, иқтисодий, савдо-сотиқ, тижорат, маданий-маърифий, адабий-бадиий ҳамкорлигининг қамрови шунчалик кенг, бой ва қадимий. Дарвоқе, қадим-қадимлардан «Буюк ипак йўли»га олижаноб мақсадлар, ҳоли ниятлар билан тушган савдогарлар, ишбилармонлар, бозирғонлар, сайёҳларнинг бу шаҳарга интилишлари тасодифий эмас эди. Тошкентнинг минг бир дардга даво мева-чевалари-ю қилни қирққа ёрувчи усталари, нафис ипаклари-ю пухта-пишиқ чармлари, жонсиз танага жон ато эта олувчи санъатию тароватли иқлими, улуғвор ва муҳташам меъморий ёдгорликлари-ю, қўрғон-қалъалари ҳамма ёқдан кишиларни ўзига тортарди, албатта.

Афсуски, турли-туман тўполонлар, урсурлар ҳар қандай кишида ҳайрат уйғотувчи, ҳайратомуз, маҳобатли Чочнинг боғ-роғлари-ю меъморий ёдгорликларини остин-устун қилди. Ҳайрият, айрим қолдиқлар сақланиб қолиб, ер бағирлаб инграб ётибди. Уни томоша қилган экспедиция аъзолари бетакрор ижод, фавқулодда ақл-идрок маҳсули бўлмиш бу обидалар харобаларини кўриб, гоҳ ҳайратга тушдилар, ғойибона идрок этдилар, пинҳона ички дард билан хўрсиниб, энтикдилар. Ота-боболаримиздан қолган бу маҳобатли ёдгорликлар ўз қадрига ярашиқли ҳолда сақланмай хароба ҳолига ташлаб қўйилганидан нафақат биз, балки меҳмонлар ҳам афсус-надоматлар чекдилар...

Дарвоқе, экспедиция аъзолари қадимий Чочнинг харобалари бўлмиш бир қанча жойларда бўлиб, томоша қилганларида акс шундай ҳолатга тушдилар! Шарқ билан ғарбни юртлар, элатлар билан юртлар, элатларни маданиятлар билан, маданиятларни бирлаштиришда ўзаро алоқаларини ўрнаштириш ва яқинлаштиришда муҳим роль ўйнаган «Буюк ипак йўли» тарихи ва тараққиётида, унинг олижаноб мақсадларин амалга оширишда Тошкент шаҳри ҳақиқатан ҳам катта ўрин тутган. Буни савдо-сотиқда ҳам, маданият, адабиёт-санъатда ҳам, ислом маданияти ривожида ҳам, халқ амалий санъатида ҳам кўришимиз мумкин. Хулласи калом, Тошкентнинг моддий, маънавий камолотида «Буюк ипак йўли» қанчалик муҳим роль ўйнаган бўлса, айни чоғда бутун Шарқнинг энг қулай ва мўътадил жойига жойлашган Тошкент «Ипак йўли»нинг тобора кенгайиб боришида, мислсиз тараққиётида шунчалик катта ўрин тутган, дея оламиз. Экспедиция аъзолари ана шу фикрни якдиллик билан таъкидладилар.

Экспедиция қатнашчилари беқиёс жаҳонгашта, буюк саркарда, Амир Темур бобомиздан қолган меъморий обидалардан бири — Зангиота мақбарасига зиёратга боришганда, улардан баъзиларининг кўзларида ҳаяжон, қувонч ва шодликдан ёш қалқиганини кўргандаги ҳолатимни таъриф эта олмайман.

Тошкент — Самарқанд каби қадимий икки буюк шаҳарлар оралиғидаги қадимги «Буюк ипак йўли» ёқасига жойлашган ушбу бетакрор ёдгорлик дарвозахонаси, минора-масжиди, мадрасаси, хонақоҳи, шийпони, ҳовузи, Зангиота ва Амбар биби мақбараларидан иборат бўлиб, соҳибқирон Амир Темурнинг шахсан ўзи раҳнамолиги ва бевосита иштироки ила услубий жиҳатдан самарқандона қурилиши билан, алоҳида эътиборга лойиқлиги билан ажралиб туради.

Экспедиция аъзоларининг Хасти Имомга жойлашган меъморий ёдгорликлар ҳамда Урта Осиё диний назорати ва унинг бой кутубхонасида, шунингдек бошқа мадрасалар, масжидлар музейлар, фан, маданият, санъат масканлари ва бошқа жойларда бўлиб, меъморий обидаларини кўздан кечиришлари ҳам қизиқарли ва ҳаяжонли кечди.

Ҳа, жаҳон цивилизациясининг бешикларидан бўлмиш, «Буюк ипак йўли»даги мамлакатлардан бири — қадимий Тошкент тарихига гувоҳ Чоч тепа харобалари Юнусобод яқинидаги Оқтепа қалъа қолдиқ деворлари (VIII аср), шунингдек, XIV—XVI асрларга оид Шайх Хованди Тоҳур ҳамда XIX асрга оид Ҳайраобод меъморий ансамбллар ва бошқаларни ҳайрат билан томоша қилдилар. Қадимий шаҳримизнинг жаҳон билан маданий ва иқтисодий алоқалари, «Буюк ипак йўли»даги халқлар ва элатларни яқинлаштириш ва биродарлаштиришга қўшган улкан ҳисса-улушига чин юракдан тасаннолар айтдилар...

Малик МУРОДОВ,
филология фанлари доктори, профессор, «Буюк ипак йўли — мулоқотлар йўли» халқаро экспедициясининг аъзоси.

«ЕТТИ ГЎЗАЛ— ЕТТИ САЙЁРА» ТАНЛОВИ

Тошкент шаҳар Кенгаши раёсатининг қарори билан июнь ойида Алишер Навоийнинг 550 йиллигига бағишланган «Етти гўзал — етти сайёра» фестиваль-танлови ўтказилади. Ана шу муносабат билан «Саодат» оммавий-маданий тадбирлар, ижтимоий ташаббуслар ва дам олишни уюштириш марказининг бошлиғи Алишер Алиматов билан суҳбатда бўлдик.

— Алишер Турғунович, Алишер Навоийнинг 550 йиллик таваллуди муносабати билан ташкил этилган ушбу танловнинг биринчи босқичи ҳақида гапириб берсангиз.

— Маълумки, бу йил — Алишер Навоий йили, деб эълон қилинди. Буюк шоир ва мутафаккир хотираси ҳамда ижодини чуқур ўрганиш қолаверса, ўзбек халқининг ўтмиши ва ҳозирги тарихи, миллий маданияти, азалий анъаналари, адабиёт ва санъатга қизиқиш ёшларда, ўқувчиларда ўтмиш авлод-аждодларимиз даҳосига бўлган ҳурмат-эътиборини ошириш, меросни эъзозлаб ўрганиш, маънавий қадриятларимизни тиклашдек эзгу мақсадлар кўзда тутилган.

Алишер Навоийнинг 550 йиллиги муносабати билан «Етти гўзал — етти сайёра» фестиваль-танловининг дастлабки босқичи ўзига хос шарқона, миллий услубда ўтади.

Шарқда малика қандай бўлиши керак? Ана шу шартлар билан танловга қатнашган қизларимизнинг ташқи кўриниши, назокатлилиги, миллий руҳга мос келишига эътибор берилади. Фақатгина гўзаллик танлови бўлиб қолмасдан, у билимдонлик, зеҳнлилик танлови ҳам бўлади.

— Танловда кимлар қатнашади?

— Ушбу танловда ўн олти ёшдан йигирма беш ёшгача бўлган, турли миллат вакиллари, истеъдодли ўқувчи-ёшлардан тортиб, толиба, ишчи, муаллима каби ҳар хил касб эгалари иштирок этишади. Улар орасида нафақат республикамиздан, Қозоғистоннинг Чимкент, Қирғизистоннинг Ўш вилоятларидан келган қизлар ҳам бор. Қатнашчиларнинг якунловчи босқичи 30 июнда В. И. Ленин номидаги СССР халқлари дўстлиги саройида ўтказилади.

— Бу тадбирга қарашлар қандай бўлди?

— Ўринли савол. Танловга қатнашиш истагини билдирганлар кўпая бошлади. Алишер Навоийнинг таржимаи ҳоли, ижоди, навоийшуносликка оид саволларни билишга иштиёқ, унга қизиқишлар, ҳатто, китоблар топиб беришимизни илтимос қилишди. Ўз-ўзидан маълум, танлов ижобий ўзгаришлар ясаяпти.

— Танловнинг ҳомийлари тўғрисида икки оғиз сўз.

— Бир қатор жамоат ташкилотлари, ижодий уюшмалар ва корхоналар, жумладан, Андижон маиший хизмат бошқармаси, Алгоритм заводи, «Орбита-сервиз» жумҳурият ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Гулдаста» мусиқа маркази бизга ҳомийлик кўрсатдилар. Уларнинг бизга, шу тадбирни ташкил этишда моддий томондан таъминлашдаги хизматларини мамнуният билан айтиб ўтмасдан илож йўқ.

— Келгусида бундай тадбирларни кўпайтириш кўзда тутилганми?

— Умуман олганда, ўқувчи-ёшларда, маданий меросимизга бўлган қизиқишларига, ўрганишларига кенг имкониятлар яратилар экан, бундай тадбирларни ўтказиб туриш мақсадга мувофиқдир.

— Раҳмат.

Суҳбатни Нодира АБДИРИМОВА ёзиб олди.

1991 йил— Ўзбекистонда Алишер Навоий йили

ШОГИРДЛИК ТАЪЗИМИ

УШБУ рўзноманинг дунёга келган вақтида, мен узоқ Калининград вилоятида йигитлик бурчини ўтаб юрардим. Аммо танишларим онда-сонда баъзи сонларини почта орқали юбориб, бизни «Оқшом» билан ошна этгани рост. «Оқшом»нинг бошқа рўзномалардан ажралиб турадиган фарқи шунда эдики, унинг биринчи сонларидан бошлаб одоб-аҳлоқ, тарбия соҳасига катта эътибор бериб ўқувчиларнинг ҳурматига сазовор бўлган. «Инсон одоби билан», «Оила даврасида», «Одобнома», «Оз-оз ўрганиб доно бўлур», «Шанба оқшомида» ва бошқа жуда кўплаб номда чиққан саҳифаларни ўқувчилар севиб ўқирди. Кўп миллионли муштарийлар сингари ушбу мавзудаги суҳбатлар менинг ҳам қалбимни чулғади. «Оқшом»даги мароқли лавҳаларни ўқиб, ундан таъсирланардим. 1970 йил 2 февралда «Тошкент оқшоми»да биринчи мақолам босилиб чиқди. Кечаги талаба учун бу катта воқеа эди. Шундан буён баҳоли қудрат қалам тебратиб келаяпман. Фақат кейинги 2—3 йил 50 га яқин одоб-ахлоқ ҳақидаги мақолаларнинг чиқиши фикримизнинг исботидир. «Тошкент оқшоми» бу йилларда қаламимни чархлаб, мураббийлик қилиб улуғ ишга тайёрлагани тўғри. Шуларнинг ҳаммаси учун «Тошкент оқшоми»га тасанно айтгим келади. Ушбу рўзномада қагор дўстлар орттирдимки, уларнинг ҳар қайсисининг ўз ўрни, ўзининг ажойиб бетакрор қиёфаси бор. Солиҳ Ёқубов, Акмал Акромов, Тўлқин Расулев, Темур Убайдулло, Равшан Бобомуҳамедов каби қалам шайдолари билан танишиб, уларнинг билим ва тажрибаларидан баҳраманд бўлдим. Истеъдодли қаламкаш марҳум Фарруҳ Раҳимов билан ҳам ушбу рўзномада дўстлашгандим.

Устозлар ҳақида гап кетганда, энг аввало бағри кенг Тўлқин ака Расулев бўладилар. Бу инсоннинг меҳр тафтидан жуда кўп маротаба баҳраманд бўлганман.

«Тошкент оқшоми»нинг муштарийси сифатида, фаоллар даврасида нафас олиб қатнашаётганимдан мамнунман. Ушбу севимли рўзномамизнинг парвозлари баланд, фаолияти қутлуғ бўлишлигини жуда истайман.

Мусақул УСМОНОВ,
Тошкент давлат иқтисодиёт дорилфунуни доценти.

ЛАҲЗАЛАР

УЧИБ бораётган қуш қанотидан ажралиб қолган пар, ерга қайтиб тушгач, имирсиб юрган қумурсқага мақтанди:

— Устимга чиқинглар, мен сизларни осмону фалакка олиб учиб кетаман. Мен бургутман.

* * *

БОЛАСИ билан ўтлаб юрган бир она кийикка бўри ҳужум қилди. Она кийик ҳаялламай ўзини бўрининг оғзига урди. Боласи қочиб қутилди.

— Эй, ўз боласини ташлаб кетишни хаёл қилаётган бемеҳр, тошбағир она, меҳру оқибатни ана шу она кийикдан ўрган!

Мухтор СУЛАЙМОНОВ.

ЛИБОСИНГИЗ ТОЗА БЎЛАДИ

ЯҚИНДА Чехословакияда ишлаб чиқарилган кир ювиш машиналари пойтахтга олиб келинди. Ҳозирда бу машиналардан шаҳримиздаги кимёвий тозалаш корхоналарида кенг кўламда фойдаланила бошланди. Бу эса маиший хизмат кўрсатиш соҳасидаги ишларни тезкорлик билан бажарилишини таъминлайди.

Дилдора РУСТАМОВА.

Муштарийлар учун учрашув

Нуриддин ҲАМРОҚУЛОВ:

«АЖАБ СИРЛАР БОРМИШ СУБҲИ САБОДА»

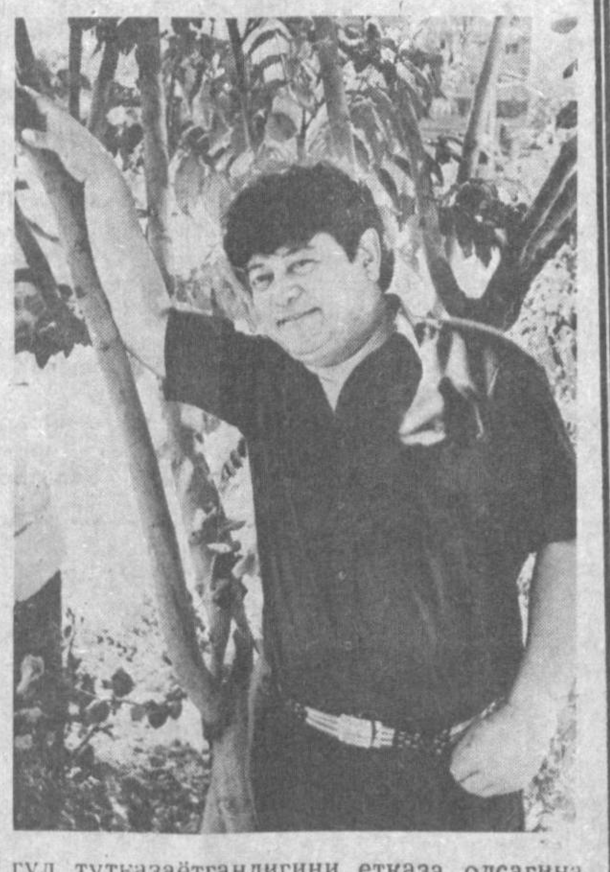

● Дилрабо қўшиқ кишига доимо яхши кайфият бағишлайди. Шундай қўшиқ яратувчилардан бири Ўзбекистон ССР халқ артисти Нуриддин Ҳамроқуловдир. Номи элга таниш бу хонанда санъат шинавандаларини ўзига ром этиб, улар кўнглида қувонч, севинч, она диёр ва ёрга садоқат каби инсоний туйғуларни жўш урдиради, сеҳрлайди.

Суҳбатдошимиз билан илк бор танишганимизда унинг ўзи ҳам худди қўшиқлари каби самимий инсон эканлигига ишонч ҳосил қилдик.

— Нуриддин ака, илк бор қўшиғингизни қачон ижро этгансиз?

— Олтмишинчи йилларда Фахриддин Умаров ижро этган «Азиз ватаним» қўшиғини биринчи бор ижро этганман. Бу қўшиқ ўша йилда жуда машҳур эди. Шу ашулани биринчи бор эшитиб, сўзларини беихтиёр ёдлаб олдим. Отам билан давлат хўжалигига от миниб кетаётганда ҳиргойи қилиб, йўл-йўлакай айтиб юрардим. Мисраларини ҳам ўз ўрнида ишлатдим, оҳанги ҳам ёдимда қолган экан. Кейинчалик Таваккал Қодировнинг «Бизни ташлаб, қайга кетдинг» қўшиғини ёд олдим. Бу иккала санъаткор ўша вақтнинг булбули эди. Санъаткорликка иштиёқимнинг ортишида шу икки хонанданинг маҳорати сабаб бўлди. Агар билсангиз яхши қўшиқ яратиш игна билан қудуқ қазишдек гап. Кўпчилик Навоий, Фузулий, Огаҳий сингари буюк шоирларимизнинг ғазалларини ўқиган, қўшиқларини мароқ билан тинглашган. Бизда классик шеърият билан баробарлашадиган замонавий қўшиқларимиз бармоқ билан санайдиган даражада кам. Сабаби бор, албатта. Назаримда қалбга яқин яхши шеърлар камроқ ёзилаётганга ўхшайди.

— Башарти сизга саҳнада битта қўшиқ айтиш шарти қўйилса қайси қўшиқни ижро этган бўлардингиз?

— Эркин Воҳидовнинг «Сурма» шеъри билан айтиладиган қўшиқни куйлаган бўлардим. Бунинг сабаби — менинг тиббиёт фанлари доктори, профессор Комил Мирзаев деган дўстим бор. Бир куни у киши қўнғироқ қилиб, севимли шоиримизнинг «Сурма» шеъри жуда ёққанини, уни ҳеч ким куйга солиб қўшиқ қилиб айтмаётганини гапирди. Телефонда шеърни ўқий бошлади. Буни қарангки, шеър мисраларини эшитиб турган вақтимнинг ўзида куй яралди. Яхши шеърга куй ана шундай ўзи келади. Андижонлик шоир Мурoджон Раҳмон ёшликдан ўсиб, бирга катта бўлган дўстим. Ҳозир репертуаримдаги бир қанча қўшиқлар ва «Юрагимга яқин», «Ажаб сирлар» каби қўшиқлар унинг қаламига мансуб. Мана, бир эшитиб, мисраларига эътибор беринг-га.

Ажаб сирлар бормиш субҳи сабода,
Умр акс этармиш оқар дарёда.
Умид юлдузлари порлар самода,
Бахтимни топгайман қай дилрабода.

— Яқинда радио тўлқинлари орқали янги қўшиқларингиз янгради. Бу қўшиқларга ўзингиз куй басталаган бўлсангиз керак. Халқ дилига етиб борадиган куйни шеърга мослашнинг ўзи бўлмайди, албатта...

— Халқимиз яхши қўшиқни севади. Аслида ҳам бир қанча қўшиқ айтгандан кўра битта ажойиб қўшиқ айтиб уни манзур қилиш, тингловчилар дилига кириб бориш керак. Лекин ҳозир баъзи одамларга ҳайронсан. Концертга тушиб «Буни қаранг, 20 та, 25 та қўшиқ айтди, барака топкур» деб чиқишади. Мен ўйлайманки, қўшиқларининг сонига эмас, балки инсонлар қалбига етиб боришига қараб баҳо бериш керак.

Қўшиққа яхши куй басталаш шоирнинг шеърига боғлиқ. Баъзан шундай бўлади. Таниш-билишчилик, илтимос орқали шоирларнинг шеърларига куй басталанади. Бундай шеърларга басталанган куй, қўшиқ тезда эсдан чиқади, халққа манзур бўлмайди. Танланган шеър мисралари ҳали қўшиқ бўлиб куйланмасдан туриб ўқилганининг ўзида инсон қалбини тўлқинлантириш керак.

Гулзор ичра гул тутганимда,
Секин айтдинг ёмон боласан,
Ундай бўлса раъно гулларни,
Қайтиб бермай, нега оласан?

Ажойиб сатрлар, шундай эмасми? Бу мисраларда илк бор муҳаббат бўстонига қадам қўяётган икки ёшнинг ҳолати тасвирланган. Қўшиқ айтаётган санъаткор санъат шинавандаларига ана шу ашулани бутун борлиги билан йигитни қизга гул тутқазаётганлигини етказа олсагина унинг қалбидан ўрин олади, инсоний туйғуларини жўш урдиради.

— Сизни яхши қўшиқчи сифатида биламиз. Нега бугунги кунда истеъдодсиз хонандалар кўпайиб кетаяпти?

— Истеъдодсиз хонандалар кўпайиб кетди деган саволингизга тўла қўшилмайман. Ҳар бир хонанда ҳам биринчи қадамини босаётган вақтда ёмон бўлмайди. Хонанда ўз устида тинмай ишлаши, рўзнома, ойнома, ҳар хил китоб ва шеърларни ўқиб бориши лозим. Айниқса шеърни ўқиб туриб унинг ҳар бир сатрининг маъносини чақиши керак. Яхши хонанда бўлиш учун тинимсиз меҳнат, меҳнат қилиши, ўз устида ишлаши зарур. Ҳолва деган билан оғиз чучимайди.

— Бировнинг истеъдодини билиш, тан олиш ҳам — санъат. Ҳамкор санъаткорлардан қайси бири сизга ёқади?

— Санъаткор санъатни севмаса у санъаткор бўлолмайди. Яхши санъаткорлардан ўрнак олиш керак, ундан ўрганиш керак. Мамлакатимизда ўз овози билан барчани мафтун этган яхши санъаткорлар жуда кўп.

Тошкентда СССР халқ артисти Иосиф Кобзон меҳмон бўлганди. У Халқлар дўстлиги саройида бир неча кун концерт қўйиб бериш билан бирга кундуз кунлари йирик бирлашма ва корхоналарда бўлиб қўшиқлари билан ишчи, хизматчиларнинг олқишига сазовор бўлди. Бу улуғ санъаткор кечқурун чарчаб қоламан деб ўйламади. Икки соатлик концертини тўрт соатлаб ўтказди. Бу совет санъаткорларининг улуғлиги эмасми?

Ўзбекистонда бошқа жумҳуриятга қараганда яхши санъаткорлар жуда кўп. Мана бугун отини қамчилаб бир-биридан ўзаман деб бораётган Ғуломжон Ёқубов, Хайрулла Лутфуллаев, Ортиқ Отажонов, Отажон Худойшукуров, Бобомурод Ҳамдамовлар эл олқишига сазовор бўлишмоқда. Ўзбек санъатини Америка Қўшма Штатларига кўз-кўз қилган Шерали Жўраев ҳақида жуда кўп илиқ гаплар айтиш мумкин. У кишини халқ севиб эшитади.

— Турмушингиз, болалик йилларингиз, устоз ва шогирдларингиз ҳақида бир-икки оғиз сўзлаб берсангиз.

— Болалик йилларим Андижон вилоятидаги Карл Маркс номли давлат хўжалигида ўтди. Тўрт фарзандим бор. Агарда мен, мабодо рассом бўлганимда мамлакатимизнинг қайси ерида турганимдан қатъий назар кўзимни чирт юмиб водийимизнинг гўзал манзараларини чизиб берган бўлардим.

Улуғ инсон, СССР халқ артисти марҳум Аббос Бакиров менга устозлик қилганлар. Ўзбекистон ССР халқ артисти Ўринбой Нуралиевни, қолаверса мендан катта бўлган барча яхши санъаткорларни ўз устозим деб биламан.

— Инсон табиатини қандай севишига қараб унинг характерини аниқлаш мумкин, дейишади, Сиз қайси рангдаги гулни ёқтирасиз, қайси қушнинг сайраши сизни хушнуд этади. Сизга қандай инсонлар ёқади?

— Гулнинг ҳаммасини яхши кўраман. Чунки гулнинг ёмони бўлмайди, Гул номи билан, кўриниши, ранги билан одамни лол қолдиради. Гул — бу эзгулик, ҳеч вақт гулни ҳидлаб қўлга қурол олиб урушга кирилмаган. Уни кўрганда одамларга нисбатан меҳр-муҳаббат уйғонади. Қушлар ҳам инсонларга яхшилик келтиради. Қуш ўз кўриниши, сайраши билан одамларни мафтун этади.

Европа мамлакатларидаги майдон, хиёбонларда ва Иттифоқимиздаги бир қанча шаҳарларида каптарларнинг одамлар орасида парвона бўлиб, ҳатто елкаларига қўниб юрганлигини кўрамиз. Лекин минг афсуски бизда ундай эмас. Озуқа, нон, дон етишмайдими, ҳаммаси бор. Аммо табиатга, ундаги борлиққа нисбатан меҳр етишмайди. Ахир биз гулзор, хиёбонларимизни кўпайтириб, уни ардоқласак, қушлар билан дўстлашсак бундан фақат маънавий озуқа оламиз-ку. Келажак авлод ҳам «От йўлини той босади» деганларидек бизнинг кетимиздан эргашади. Нега энди серқуёш ўлкамизда қушлар қочиб юриши, гул ва гулзорлар топталиши керак. Ахир инсон дунёга ёмонлик қилиш учун эмас, балки ўзидан яхши ном қолдириш учун келади-ку! «Кенгга кенг дунё, торга тор дунё» деган нақл бор. Қалбимизни кенг қилиб мурувватли бўлайлик. Меҳр-оқибатли, садоқат ва саховатли яхши инсонлар қанчалик кўп бўлса, ҳаётимиз шунчалик шоду хуррамлик билан ўтади. Яхши инсонлар бу дунёда кўп эканлигини эсдан чиқармаслик лозим.

— Оқшомхонларга қандай тилаклар билдирмоқчисиз?

— Рўзномангизни бизда севиб ўқишади. Чунки вилоятимизда «Оқшом» рўзномасининг муҳлислари жуда кўп. Оқшомхонларга истагим шуки уларнинг уйларида ҳамиша қўшиқ, қувонч, хуррамлик бўлсин.

Суҳбатдош
Раҳматулла ФАЙЗУЛЛАЕВ.
Содиқ Маҳкамов сурати.

БИР ДИЁРКИ, СУНБУЛУ РАЪНО

ДОНОЛАР билиб сўзлайдилар, ҳам узоқни кўзлайдилар. Осмону заминни, уммону бўстонларни, сайёралару шаҳарларни ақли донишлар ажойиб ном билан атаб, шараф билан эъзозлаб қўйибдиларки, уларнинг таъриф-тавсифини шоирлар назмида, донолар насрида, ёзув-битиклардан ўқиб биламиз. Буюк аллома Мақсуд Шайхзода «Тошкентнома» достонида севимли шаҳарни, унинг умри мангулигини жўшиб, эҳтирос билан куйлайди:

Шаҳарлар боқийдир, умр — ўткинчи,
Дарёлар собитдир, сувлар — кўчкинчи.

Ер юзидаги юзлаб азим шаҳарлар қаторида Шарқнинг машъал шаҳри Тошкент ҳам юлдуз мисол чарақлаб, умри кўҳна замонлардан завол топмай, икки минг йилдан ортиқ ёшига қуёш ҳам ҳамроз билан келаётганига қадимий маълумотлардан шоҳидмиз. Бундан етти йил илгари Тошкентимизнинг икки минг йиллик тўйини нишонлаганимизда, «Тошкент оқшоми» рўзномасида шаҳар тарихидан жуда бой солномалар ёритилдики, улар келажак учун ҳам рўзнома, ҳам қомуснома бўлиб қолди. «Оқшом» рўзномаларининг чорак асрлик ёши тўй қилинаётган айни кунларда Тошкент ўтмишини эслаш ҳам хайрли бўларди.

Тарих зарсолномаларини варақлаймиз. Тошкент ўз умри тарихида турли даврларда ҳар хил номлар билан аталган. Унинг Тарбенд, Таркан, Бинкет, Чоч (арабча Шош ёки Жож), хитойча Тхан-Сигань ёки Тошикан номлари шаҳарнинг жуда кўҳна ва ўз бошидан кўп воқеа-ҳодисаларни кечирганини кўрсатади. Араб истилолари тарихини ёзган, IX асрда яшаган муаррих Белазури Тарбенд шаҳри араблар Мовароуннаҳрга келмасларидан олдин Шош подшосининг турар жойи бўлганлигини айтади. Машҳур тарихчи М. Е. Массон Тарбенд Тошкентдаги Мингўрик шаҳар харобаси ўрнида бўлганини тахмин қилган эди. Шу ерда ўтказилган археологик қазишмалари вақтида топилган асори-атиқалар олимнинг Тарбенд ҳақидаги фикрлари тўғрилигини исботлади. Араблар босқинидан кейин, тарихчи Ибн Хавқалнинг маълумотига кўра, Бинкет Шош вилоятининг бош шаҳри бўлган.

Тошкентнинг ҳозирги номи энг аввал Абу Райҳон Беруний билан Маҳмуд Кошғарийларнинг асарларида тилга олинган.

Абу Райҳон Беруний Тошкент номини ўзининг машҳур «Ҳиндистон» асарида мана бундай ифодалайди:

«Кўпинча тиллари [бошқа халқ] у сўзларни келиштириб айта олмай қабул қилади, [натижада ўша] исмларнинг маънолари ўзгариб, шу кўйида, юнонлар одати сингари ўз тилларига киради. Кўрмайсанми, тош сўзи [асли] туркча исм бўлиб, Шош кўринишини олган. Тошканд — тошли қишлоқ демакдир. Жуғрофия китобида у Бурж ал ҳижора [Тош қалъа] деб номланган».

Маҳмуд Қошғарий «Девону луғатит турк» асарида шаҳар номининг маъносини ва бу ерда кимлар яшаганини қисқа баён қилади:

«Таркан, — Шош [Тошкент]нинг исми. Унинг асли Тош канд бўлиб, тошдан қурилган шаҳар демакдир. Абу Бакри Қаффол Шоший шу шаҳардандир».

Шоир Заҳириддин Муҳаммад Бобур ўзининг «Бобурнома» асарида Тошкентни таърифлаб, унинг номини шарҳлайди ва тоғаси ҳақида маълумот беради:

«Охир навбат келатургандаким, ул фурсатга Тошканд вилояти Умаршайх Мирзо тасарруфида эдиким, китобларда Шош битирлар, баъзи Чоч битирларким, «камони чочий» андин иборатгур берди. Ўшал фурсаттин тарих тўққуз юз саккизгача Тошканд ва Шаҳрухия вилояти Чиғатой хонларининг тасарруфида эди. Бу фурсатга мўғул улусининг хон ва султонлиғи Юнусхоннинг улуғ ўғли — менинг тоғайим Султон Маҳмудхонда эди».

Бобур она диёридан Ҳиндистонга «бош олиб кетмакка азм» қилгунча Тошкентда бир неча бор бўлиб, боғларини кезган, чашмаларидан сув ичган.

Замонаси (XVI аср)нинг етук адиби ва шоири Зайниддин ибн Абдужалил Восифий «Бадоеъул вақоеъ» («Нодир воқеалар») қиссасида Тошкент боғларини, уларда етишадиган меваларни, табиатнинг гўзалликларини, феруза ва темир конларини, чўяндан қуйилган қозонларини, бу улкан шаҳар ўша даврда фан ва маданият маркази бўлганлигини эҳтирос билан баён қилади:

«Бир ҳафтадан кейин тузалиб, Тошкандга шошилдим, — деб ёзади аллома, — Бир шаҳар кўрдимки, зангори фалак ҳар шом газандаларни қувиш учук юлдузлардан исириқ уруғини унинг учун шафақ оташига куйдирарди. Бу шаҳар атрофида Кайковус биноларидан чорбоғлар бўлиб, ундан Эрам боғининг дилида доғи бордир...»

Шундан кейин шоир Тошкентни мадҳ этган қасидасини келтиради. Унинг дастлабки байтларидан намуналар ўқиймиз:

Тошканд мулкин букун таърифин этай,
Нукталар шодасин назмга битай.
Бир диёрки, анда сунбулу раъно,
Халқин жаҳон айтар мардуми доно.
Андоқ бир шаҳарки жаннатмакондир,
Хижолатдин жаннат сийнаси қондир.
Бу кентни ким кўрса асло жилмағай,
Жаннат неъматларин орзу қилмағай.
Бўлак юртларда гар бўлгунг бахтиёр,
Бунда гадолик беҳ, этгил ихтиёр.

Зайниддин Восифий Тошкентимизда яшаб, унинг «жаннатмакон»лигини, «ким кўрса асло жилмай» бу диёрга мафтун бўлишини севиб куйлаган. Тошкентда қисқа ёки узоқ муддат яшаган Заҳириддин Бобур, Абдураҳмон Жомий, Зайниддин Восифий қатори юзлаб алломалар ўтган. Улуғбекнинг шогирди — Али Қушчининг невараси Ҳофиз Кўҳакий ҳам Тошкентда яшаб «Алломаи Ҳофиз Тошкандий» фахрий унвонини олган. У араб тили ва адабиётини яхши билиб, ўзидан шаҳримизнинг ўша даври ҳақидаги иқтисодиёти ва маданий ҳаётига оид асарлар қолдирган. Ҳозирда Тошкентда унинг номи абадийлаштирилган жойлар бор.

Мен шу қисқа манзумада Тошкент тарихини ёзиб кетган тўрт буюк алломанинг қимматли маълумотларини мухтасар баён қилдим. Камолиддин Биноийнинг «Шайбонийнома», муаллифи номаълум «Таворихи гузидаи нусратнома», Файзуллоҳ Исфахонийнинг «Меҳмонномаи Бухоро», Муҳаммад Ҳайдарнинг «Тарихи Рашидий» ва бошқа алломаларнинг асарларидаги қисқача маълумотларнигина келтирсак, бир жилд, агар Тошкентдек шаҳри бўстонда бирров бўлган ва қуёшли бу шаҳарда яшаб ижод этган аҳли донишларнинг у ҳақдаги таъриф-тавсифларини, мадҳ ва дил сўзларини тўпласак, бир неча юз жилд китоб бўлади.

Тошкент ёши қанча кўҳна бўлса, шунча навқиронлашиб бораверади. Унга Тинчлик, Дўстлик, Нон шаҳри, Қуёшли шаҳар деб сифатлар берилган. Она Тошкент бошига зилзиладан офат тушганига ҳам чорак аср бўлди. Лекин у қардошлар кўмаги, ўз жасорати билан завол кўрмай, камол топди. Олмос томчида қуёш акс этганидек, Тошкентнинг камолида эл-юртнинг эзгу нияти, ҳусни одоби, ширин каломи, машаққатли меҳнатининг жамоли кўриниб туради. Шундай гўзал шаҳарда уруш бўлмасин, эл дилига озор етмасин, мўл-кўлчилик, бахт-саодат ёр бўлсин. Мадҳу илтйжойимизда, бошида келтирганимиздек яна бир қайта Мақсуд Шайхзоданинг «Тошкентнома»сига мурожаат қиламиз:

Шарқи-жанубдаги шавкатли пойтахт,
Тошкент — сен ўзингсан азим поэма.
Сени асраб келди она каби бахт,
Ҳеч қачон йўлимни тугатдим дема.
Сен мангу шаҳарсан кундай безавол,
Сени таъриф қилган достончининг ҳам,
Байтлари тугаши, бу — амри маҳол.
Ҳар қанча тараннум этилсанг, бу — кам!

Тошкент тақдири азалдан маълум, унинг умри мангу, кундай безавол!

Тўлқин РАСУЛЕВ.

Бу—қизиқ

АСОСИЙСИ — ЎЗНИ ЙЎҚОТМАСЛИК

ЎРТА бўйли киши ҳар соатда 800 мингга яқин тери заррасини йўқотади. Бу кўрсаткич йил давомида тахминан 675 граммни ташкил этади. Етмиш йиллик ҳаёт давомида эса терини умумий йўқотиш-қирқ етти килограммдан кўпроқ, яъни ўртача тана вазнининг 70 фоизига яқин миқдорни ташкил қилади.

ҲИМОЯ ВОСИТАСИ

АСБЕСТНИНГ толаси, маълумки мустаҳкамлиги ва ўтга чидамлилиги билан ажралиб туради. Шу боисдан тоштахта-асбест ўт-аланга ва юқори ҳароратдан яхши ҳимоя воситаси сифатида қурилиш майдонларида узоқ вақт қўлланилди. Яқинда унинг хавфлилиги ошкор бўлди. Асбест осон чангланади. Кўзга кўринмас толалар ўпкага йиғилиб рак ва бошқа хасталикларни келтириб чиқаради. Ҳисобланишича айнан ана шу ашё камида 10 минг американикнинг ёстиғи қуришига сабаб бўлган. АҚШда асбестдан фойдаланишни бутунлай тақиқлаш тўғрисида қарор қабул қилинди. Унинг ўрнига бошқа ашёни қўллашга мослашиш 460 миллион доллар қўшимча ҳаражатни талаб этади. Бироқ — саломатлик қимматроқ ҳисобланади!..

КАШАНДАЛИК ОҚИБАТИ

ЭЛЕКТРОН саноатдан кашандалар йўқолсин! Бу шунчаки шиор эмас. Лазерли детектор ёрдамида америкалик мутахассислар аниқлашларича, кашандалар чиқарган нафас зарралари (ҳатто биргина сигарет чекилгандан сўнг ҳам) чекмайдиганларга нисбатан тахминан 40 маротаба кўп экан. Бу зарралар ўта сезгир асбоблар сиртига ўрнашиб ишлаши давомида жиддий акс таъсир этади. Бундан аёнки, чекиш фақатгина саломатлик учунгина эмас, балки иш учун ҳам кони зарар.

Фозилжон ОРИПОВ тайёрлаган.

Китоб жавонингизга

МИРМУҲСИННИНГ САЙЛАНМА АСАРЛАРИ

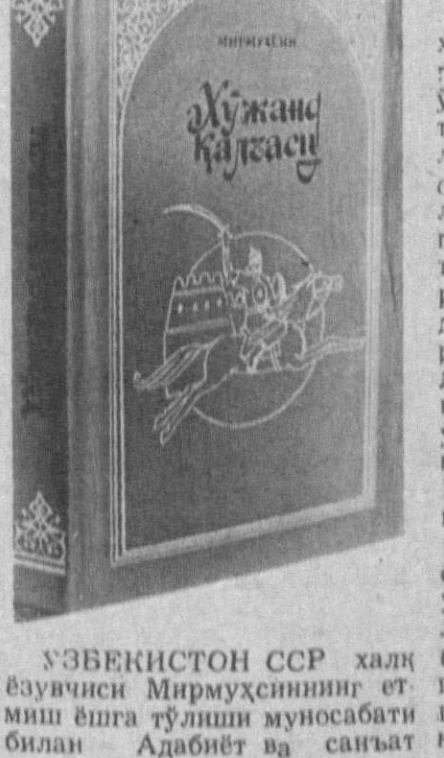

ЎЗБЕКИСТОН ССР халқ ёзувчиси Мирмуҳсиннинг етмиш ёшга тўлиши муносабати билан Адабиёт ва санъат нашриёти унинг сайланма асарларининг жилдлигини нашр этди. Китобда «Хўжанд қалъаси» («Темур Малик») тарихий романининг иккинчи нашри, «Чўри», «Оқ мармар», «Мўтилал» тарихий қиссалари ҳам киритилган.

Маълумки, китобхонлар томонидан яхши кутиб олинган бу тарихий романнинг рус тилидаги таржимаси ҳам шу йил «Ходжентская крепость» номи билан Москвадаги «Советский писатель» нашриётида чоп этилиб, Бутуниттифоқ китобхонларига ҳавола этилди. «Хўжанд қалъаси» тарихий романидаги воқеалар баёни XII асрдаги Мовароуннаҳрнинг ижтимоий-сиёсий ҳаёти ҳақида бир мунча тўлиқ маълумот беради.

Ўрта Осиёдаги жуда катта ҳудудга ҳукмронлик қилаётган Хоразмшоҳлар салтанати ўзаро келишмовчилик оқибатида таназзулга юз тута бошлаган эди. Ўз айғоқчилари орқали мамлакатдаги воқеалардан хабардор бўлган Чингизхон Мовароуннаҳрга бостириб киради. Ўзининг қудратига ортиқча баҳо бериб, душманни менсимаган Хоразмшоҳ мағлубиятга учрайди. Мовароуннаҳрга бостириб кирган Чингизхон қўшини унинг тараққий этган Самарқанд, Бухоро, Гурганч, Хива, Шош, Хўжанд, Ўтрору Ахсикент каби, хуллас тўрт юз катта шаҳрини ер билан яксон қилади. Аммо Чингизхон ўз ғалабаларини осонлик билан қўлга киритмайди. Унинг бадавий ва йиртқич қўшинига қарши оддий халқ ва халқнинг асл фарзандлари мардона курашадилар. Романда эса ватанини қаҳрамонона ҳимоя қилган Жалолиддин, Темур Малик, Қўҳистоний, Шоший, Иброҳим Дўлдай, гўзал Нигина бегимларнинг душманга қарши курашлари, мардлик ва жасоратлари ғоят ишонарли бадиий бўёқлар билан тасвирланган. Умуман «Хўжанд қалъаси» романи ўтмиш тарихимиз ҳақидаги билимимизни бойитади, она Ватанга бўлган меҳру-муҳаббатимизни янада кучайтиради.

Шунингдек, сайланмага киритилган «Чўри», «Оқ мармар» тарихий қиссалари ҳам ўтмиш тарихимиздан ҳикоя қилади.

Абдураззоқ КАРИМ.

«Қаранг, жуда ярашибди, а?»
Рустам Шарипов суратлавҳаси.

Болалар сўзлаганда

КУНДУЗГИ УЙҚУ

— Бувим мени кундузиям ухлатадилар, — деди Акмал ўртоғига.

— Сен ҳам кундузи ухлайсанми?

— Йўқ, мен кундузи ўйнайман, — деди ўртоғи Дилшод.

ЯПОН ТИЛИ

— Мана, радио приёмнигимизга япон батарейкасини олиб келдим, — деди ота қизалоғига.

— Вой ада, нега унақа қилдингиз, ахир мен япон тилини билмайман-ку.

ҚУЛОҒИНГИЗ ОҒРИГАНМИ?

— Қизалоқ пайтимда катта сигир қулоғимни босиб олган эди, — дея буви ўтмишини эслади.

Диққат билан тинглаб ўтирган жажжи қизалоқ:

— Буви, ўшанда қулоғингиз қаттиқ оғриганмиди, эшитмайдиган бўлиб қолгансиз? — деб сўради.

ОСМОНДАГИ ЙЎЛ

Осмону фалакда ракета-самолёт учиб ўтаётган эди.

Уни кўриб қолган кичкина Алишер:

— Ойи, ана самолёт осмондаги изидан кетаяпти, — дея кўрсатди.

ЮЗНИНГ ГАПИ

— Юзингга ким урди?

— Ҳеч ким.

— Шапалоқ изи айтаяпти-ку.

— Нима деяпти? — деб сўради болакай чап юзини ушлаб.

— Бугун Анвар чап юзидан шапалоқ еди, деяпти.

ҚИЗИҚИШ

Синфда биринчи марта компьютерни кўрган бола, унинг ишлашини кузатиб турди-да, ўқитувчидан:

— Қайси тугмасини босса пул чиқади? — деб сўради.

Собит ҒАФУРОВ.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Дам олиш оқшомида

Дам олиш оқшомида
Дам олиш оқшомида
Дам олиш оқшомида
Дам олиш оқшомида

Ҳафталик кўрсатувлар

Душанба
1 ИЮЛЬ

● ЎзТВ I

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Новвой ва ялқов». Мультфильм.
18.20 Глиэр номидаги жумҳурият мусиқа мактаб-интернати ўқувчиларининг концерти.
19.00 «Ҳуқуқ ҳаётимизда».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Катта дара». Телефильм.
20.00 «Санъат олами». Ўзбекистон мусаввирларининг кўргазма заллари бўйлаб.
20.30 Москва. «Время».
21.10 Дилрабо концерт.
22.00 «Ахборот».
22.25 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Навбаҳор» (Наманган) — «Тилигул» (Тирасполь). Наманган шаҳридан ёзиб олинган.
00.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 «Ассалому алайкум» (такрор.).
19.05 «Спринт».
19.35 «Кулиб боқ, кичкинтой». Болаларнинг саломатлигини муҳофаза этишга бағишланади.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.10 «Душанба куни оқшомда». Бадиий-публицистик кўрсатув.
22.25 «Чеҳраи ҳунар». Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист Соҳибсултон Алиназарова .

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 «Даллас». Телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия.
9.20 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Илон ва тошбақа» (Нигерия).
9.25 Футбол шарҳи.
9.55 «Марафон-15».
11.10 «Маёқ» кимга нур сочаяпти». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Ашхобод).
11.30 ТСН.
11.45 «Мулоқот». Иқтисодий шарҳ.
12.00 В. Селивохин чалади (фортепиано).

* * *

14.00 ТСН.
14.15 «Рябина билан меҳмон қиламан». Фильм-концерт.
15.20 «Болалар мусиқий клуби».
16.05 СССР ИИВ ички қўшинлари бадиий жамоаларининг концерти.
17.15 «Юзма-юз». «Иқтисодиёт ва экология» туркумидан (Қозоғистон). 1-кўрсатув.
18.00 ТСН.
18.15 «Цирк, цирк, цирк». А. Родин. «Дастхат».

«Уорлдвижн энтерпрайзес» телекомпанияси (АҚШ) таништиради...

18.25 Америка воқеалари.
18.50 «Беверли Хиллс». Телевизион бадиий фильм премьераси.

*

20.30 «Время».

*

21.10 «Уорлдвижн энтерпрайзес» телекомпанияси (АҚШ) таништиради... «Даллас». Телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия.
22.00 «Совуқ куз». И. Буниннинг шу номли ҳикояси асосида телеспектакль.
22.50 Кўп серияли илмий-оммабоп телефильм премьераси. (ГФР—Швейцария). 1-серия.
23.25 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон.
23.45 Концерт.
00.30 «Беверли Хиллс». Телевизион бадиий фильм премьераси.

● МТ II

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.20 Ёш томошабинлар театри. «Қиш эртаги». 9.50 Билимдонлар учун машқ. 10.35 Талабалар хори куйлайди. 11.10 «Жалолиддин Кўркмасов». Телефильм премьераси. Доғистон инқилоб қўмитаси биринчи раисининг фожиали тақдири ҳақида (Владикавказ, Маҳачқала).

* * *

13.30 «Пешонаси ярқираган бўлса...». Телефильм премьераси (Иркутск). 13.50 Болалар учун фильм. «Заборьеда ёз». 14.55 «Сизга қўшиқ куйлаб бераман». А. Серий қўшиқлари. 18.30 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. Эркаклар. Италия — СССР терма командалари. Италиядан кўрсатилади. 19.30 «Байрамали». Телефильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Футбол шарҳи. 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан). 21.10 Футбол. СССР чемпионати. «Днепр» — МАСК. Днепропетровскдан олиб кўрсатилади.

*

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

22.50 «Ёдингдами, ўртоқ!».
23.20 «Оловнинг тизгинланиши».

Сешанба
2 ИЮЛЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Ахборот».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 Такрорий фильмлар экрани. «Соат 12 да бошлиқ келади». Бадиий фильм.
9.50 «Илҳом чашмалари». Болалар учун концерт.
10.40 «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи» (такрор.).

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Пекка». Мультфильм.
18.20 «Келажагимиз—мактабда». Наманган вилояти халқ таълими ходимларининг изланишлари.
19.00 Халқаро ҳаёт.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Олим Хўжаев номидаги Сирдарё вилояти театри яккахонларининг концерти.
20.25 «Спортлото».
20.30 Москва. «Время».
21.10 «Мусиқа ва замон».
22.00 «Ахборот».
22.25 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Таъқиб». Бадиий фильм («Қирғизфильм»).
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 «Қувноқ болалик мамлакатида». Мультфильм.
18.25 «02» тўлқинида».
18.35 Мансур Маъмиров куйлайди.
19.00 «Лаҳза». Хабарлар.
19.10 «Шаҳримиз юмушлари».
19.50 «Миришкорлар».

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.10 «Сулола». Неъматовлар оилавий ансамблининг чиқиши.
21.50 Телефильм.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 «Даллас». Телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
9.20 Болалар соати (немис тили дарси билан).
10.20 «Экранда Сибирь».
10.30 «Болалар мусиқий клуби».
11.15 «Қизча ва шер». Мультфильм.
11.30 ТСН.
11.45 Долзарб репортаж.
12.00 Бутуниттифоқ халқ рақслари байрами. 1-қисм. Челябинскдан кўрсатилади.

* * *

13.45 «Телемикст».
14.30 ТСН.
14.45 «Мусиқий хазина».
15.25 «Ютуқ драматургияси». Телефильм премьераси (Ростов-Дон).
15.55 «Петьканинг қилмишлари». Мультфильм..
16.15 «Икки қалб, икки қанот, икки биродар». Ёқутистон санъат усталари ҳамда Н. Осипов номли Давлат академик рус халқ оркестрининг концерти.
17.15 Долзарб репортаж.
17.30 «Сиз яратган боғ».
18.00 ТСН.
18.15 «Юзма-юз». «Иқтисодиёт ва экология» туркумидан (Қозоғистон). 2-кўрсатув.

«Уорлдвижн энтерпрайзес» телекомпанияси (АҚШ) таништиради...

19.05 «Флинстоунлар». Мультфильм.
19.35 «Сан-Франциско кўчаларида». Телевизион бадиий фильм премьераси.

*

20.30 «Время».

*

21.10 «Даллас». Телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
22.00 «Босқичлар».
23.15 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон.
23.35 «Анатолий Соловьяненко саҳнада ва саҳнадан ташқари». Фильм-концерт.
00.20 «Сан-Франциско кўчаларида». Телевизион бадиий фильм премьераси.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.20 Созандалар мусиқа ҳақида. 9.05 Ритмик гимнастика. 9.35 «Қайрилиб боқ, Россия». «Оҳ, қанийди бир умрга шундай бўлса...». 10.25 «Уч кун ва икки йил». Бадиий фильм («Ўзбектелефильм»).

* * *

13.30 «Зумрад шаҳар сеҳргари». Мультфильм. 1, 2 ва 3-сериялар. 14.30 Болалар учун фильм. «Денгиз бўйидаги таътиллар» («Арманфильм»).

* * *

18.15 Рус духовой куйларидан концерт. 18.30 «Давр. Маданият. Цивилизация». Қрим маданий тикланиш муаммолари ҳақида. 19.10 «Вертикаль». «Алесь Гарун». Ҳужжатли фильм премьераси. Белорус шоири А. Гарун (Прушинский) ҳаёти ва ижоди ҳақида. 19.30 «Елканлар остида шимол томонга». Телефильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Теннис. Уимблдон турнири. Англиядан кўрсатилади. 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан). 21.10 **СССР Олий Кенгашининг сессиясида.** 21.55 «Икковлон ва ёмғир». Мусиқий томоша.

*

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

22.30 «Спринт» (такрор.). 23.00 «Нодирабегим». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).

Чоршанба
3 ИЮЛЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Ахборот».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 Такрорий фильмлар экрани. «300» рақамли юк». Бадиий фильм (Свердловск киностудияси).
9.50 «Ёшлик» студияси саволларингизга жавоб беради.
10.20 «Иқбол». Арнасой ноҳияси қизлари бахси.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Чўртан балиқ амри билан». Мультфильм.
18.25 «Ёшлик оқшоми».
19.10 «Депутат минбари». Ўзбекистон халқ депутати, СССР халқ артисти, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Малик Қаюмов билан суҳбат.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Зайнаб Мирзатиллаева ва Эркин Раҳмонов куйлайди.
20.30 Москва. «Время».
21.10 Тижорат хабарлари.
21.20 «Рақсларим— орзуларим». Дилбар Юнусова.
22.00 «Ахборот».
22.25 «Чорраҳа». Жумҳурият Давлат автомобиль назоратининг 55 йиллигига.
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 «Билим сарчашмаси».
18.35 Танго оҳанглари.
19.05 «Пульс». Хабарлар.
19.15 «Эшикни очинг, биров келди». Бадиий фильм («Мосфильм»).

АШХОБОД КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.10 «Туркманистон».
21.30 «Дайхан». Қишлоқ меҳнаткашлари учун кўрсатув.
22.30 Футбол. СССР кубоги. 1/32 финал. «Копет-даг» — «Зенит».

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 «Даллас». Телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.
9.20 «Босқичлар».
10.35 Опералардан ариялар.
11.20 Мультфильм.
11.30 ТСН.
11.45 Долзарб репортаж.
12.10 «Самотекдаги уй». С. Образцов раҳбарлигидаги Давлат академик Марказий қўғирчоқ театрининг фильм-спектакли.

* * *

14.30 ТСН.
14.45 «Қизиқувчилар олами».
15.05 «Золушка ҳузурида зиёфатда».
16.05 «Бу боқий заминда». Телефильм.
16.35 «Икки айиқча». Мультфильм.
16.55 Болалар учун фильм. «Бронза қуш». А. Рибаков қиссаси мотивлари асосида. 1-серия («Беларусьфильм»).
18.00 ТСН.
18.15 Долзарб интервью.

«Уорлдвижн энтерпрайзес» телекомпанияси (АҚШ) таништиради...

18.30 «Джетсонлар». Мультфильм.
18.55 «Жаннат йўли». Телевизион бадиий фильм премьераси.

*

20.30 «Время».

*

21.10 «Даллас». Телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.
22.00 «Рус қалби». Людмила Рюмина.
22.45 Экологик янгиликлар.
23.00 «Телескоп».
24.00 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон.
00.20 И. Стравинский. «Мўътабар баҳор». Симфоник сюита.
01.00 «Жаннат йўли». Телевизион бадиий фильм премьераси.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.20 «Зеленчук қирғоғида». Пятигорскдан кўрсатилади. 9.50 «Адам Смит бойлиги дунёси». 9.25 Мультфильм. 9.30 Россия қишлоғи ҳақида телефильм. 10.20 «Бугун ва эртага». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия («Экран»).

* * *

13.30 «Зумрад шаҳар сеҳргари». Мультфильм. 4, 5 ва 6-сериялар. 14.30 Болалар учун фильм. «Мушук ҳақида...» («Экран»).

* * *

18.30 Теннис. Уимблдон турнири. Англиядан кўрсатилади. 19.30 «Куйловчи жилолар оламида». Телефильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Коллаж. 20.05 СССР халқлари спартакиадасининг тарихи. 20.20 Н. Паганини. «Венеция карнавали». 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан). 21.10 **СССР Олий Кенгашининг сессиясида.** 21.55 СССР халқларининг X ёзги спартакиадаси. Спорт гимнастикаси. В. И. Ленин номли Марказий стадионнинг Спорт саройидан кўрсатилади. 22.30 «Саломатлик цехи». Телефильм. 22.45 «Мексикаликлар мамлакат манзарасида». Телефильм. 1-фильм. 23.35 «Бу юзидан нур таралиб турган қишлоқликлар». Бадиий адабиёт олий илмгоҳи собиқ талабаларининг анъанавий йиғини ҳақида.

Пайшанба
4 ИЮЛЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Ахборот».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 «Ғалати гаров». Бадиий фильм («Ленфильм»).
9.50 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нишона».
10.30 «Дўстлик» студияси кўрсатади. «Дўстлик тароналари».

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Водий дорилфунуни».
18.40 «Шеърият дафтаридан». Гулистон Матёқубова, Тўлаган Тўхтаев.
18.55 «Алифбо сабоқлари». II босқич.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. «Навоий гулшани».
20.30 Москва. «Время».
21.10 «Навоий гулшани» кўрсатувининг давоми.
22.00 «Ахборот».
22.25 «Бевосита мулоқот». Олий илмгоҳларга кирувчилар учун.
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 «Болалар» видеоканали.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.10 «Субҳи эвон». Концерт.
21.50 «Ҳамдўстлик кўприклари». Тожикистон ва Афғонистон иқтисодий ва маданий ҳамкорлигида «Пайванд» жамиятининг фаолияти ҳақида.
22.40 «Хореба ва Гоги». Бадиий фильм.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 «Даллас». Телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия.
9.20 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
10.20 В. Пикайзен чалади (скрипка).
11.30 ТСН.
11.45 ИИВ маълумотларига кўра...
12.00 Бутуниттифоқ халқ рақслари байрами. 2-қисм.
12.50 Экологик янгиликлар.

* * *

13.45 «Телемикст».
14.30 ТСН.
14.45 «Қизиқувчилар олами».
15.00 Халқ ўйинлари.
15.30 «Ким аслида ким». Трансплантология асосчиси, биология фанлари доктори В. П. Демихов ҳақида телефильм.
16.20 «1991— Моцарт йили».
16.55 Болалар учун фильм. «Бронза қуш». 2-серия.
18.00 ТСН.
18.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
19.00 Лўлилар куйларидан концерт.

«Уорлдвижн энтерпрайзес» телекомпанияси (АҚШ) таништиради...

19.15 Америка воқеалари.
19.40 «Прериялардаги кичик уйча». Телевизион бадиий фильм премьераси.

*

20.30 «Время».

*

21.10 «Даллас». Телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия.
22.00 ИИВ маълумотларига кўра...
22.15 «Мусиқий далил». Кўрсатувни О. Доброхотова олиб боради.
23.15 Кўп серияли телевизион илмий-оммабоп фильм премьераси. 2-серия.
23.45 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон.
00.05 «Дон Жуан». С. Образцов раҳбарлигидаги Давлат академик Марказий қўғирчоқ театрининг фильм-спектакли.
01.35 «Прериялардаги кичик уйча». Телевизион бадиий фильм премьераси.

● МТ II

7.30 «Бридж». Телебиржа. 8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.20 «Саҳна санъати усталари». Е. Н. Гоголева. 1-кўрсатув. 9.15 Ритмик гимнастика. 9.45 «Севги қўшиқлари». Фильм-концерт. 10.15 Ҳужжатли фильм. 10.25 «Бугун ва эртага». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.

* * *

13.30 «Зумрад шаҳар сеҳргари». Мультфильм. 7 ва 8-сериялар. 14.05 Болалар учун фильм. «Ишбоши» («Озарбайжонфильм»). 15.35 Теннис. Уимблдон турнири. Англиядан кўрсатилади. 16.35 Арман тароналари. Еревандан кўрсатилади.

* * *

18.45 СССР халқларининг X ёзги спартакиадаси. Спорт гимнастикаси. В. И. Ленин номли Марказий стадионнинг Спорт саройидан кўрсатилади. 19.20 «Алдар Кўса қандай қилиб шерни алдади». Мультфильм. 19.30 Телефильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 «Жаҳон бозорининг калити». 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).

*

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

*

21.10 «Мираж». 22.10 «ЮНИТЕХ Интернейшл» таништиради.
22.45 «Мексикаликлар мамлакат манзарасида». Телефильм. 2-фильм.

Жума
5 ИЮЛЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Ахборот».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 «5» «Б» да ўқийдиган шумтака». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
10.00 Андижон вилояти Бўз ноҳиясидаги «Атиргул» дастаси концерти.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 Мультфильм.
18.20 «Тенгдошларинг ижодидан».
19.00 «Замин саховати».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув.
20.30 Москва. «Время».
21.10 Тижорат хабарлари.
21.15 «Маърифатнома».
22.00 «Ахборот».
22.25 «Тилимиз муаммолари».
23.25 «Санъат усталари». Ўзбекистон ССР халқ артисти Гавҳар Раҳимова. Видеофильм премьераси.
00.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 Болалар учун фильм.
19.00 «Пульс». Хабарлар.
19.10 Кичик концерт.
19.30 Спорт кўрсатувлари.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.10 «Созн рози чавони». Мусиқий кўрсатув.
21.50 «Инсон ва қонун». Тележурнал.
22.35 Бадиий фильм.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 «Даллас». Телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия.
9.20 С. Прокофьев. 6-симфония.
10.00 Мультфильм.
10.10 «Армия ва... қишлоқ хўжалиги». Телефильм премьераси.
10.45 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
11.30 ТСН.
11.45 «Маппет-шоу». Кўп серияли телевизион қўғирчоқ фильм-концерт. 3 ва 4-сериялар (Буюк Британия).
12.35 «Лебедев» Тоғли-олтойлик ёш олим ҳақида ҳужжатли фильм.

* * *

14.30 ТСН.
14.45 «Агар сиз...».
15.30 А. Свешников номли Москва билим юрти болалар ва эркаклар хорининг чиқиши.
16.10 «Мусаввирлар ҳақида ҳикоялар». К. Васильев.
16.45 «Мусиқа сабоғи». Мультфильм.
16.55 Болалар учун фильм. «Бронза қуш». 3-серия.
18.00 ТСН.
18.15 П. И. Чайковский. «Славянлар марши».
18.25 «Ер — она масканимиз». Фототанлов.

«Уорлдвижн энтерпрайзес» телекомпанияси (АҚШ) таништиради...

18.30 «Ҳаммасини бошидан бошлаймиз». Телевизион бадиий фильм премьераси.
19.00 «Севишганлар кемаси». Телевизион бадиий фильм премьераси.

*

20.30 «Время».

*

21.10 «Даллас». Телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия.
22.00 Долзарб репортаж.
22.15 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони», «Музобоз», «Дело», «Шоу-биржа», «Эльдорадо», «Эм-тй-ви».
01.25 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон.
01.45 «Севишганлар кемаси». Телевизион бадиий фильм премьераси.

● МТ II

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.20 «Образ». Юқори синф ўқувчилари учун кўрсатув (Сервантес ижоди). 9.25 «Жонли сайёра». Ўн икки серияли ҳужжатли фильм (Буюк Британия). 5-серия. 10.25 «Бугун, ва эртага». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.

* * *

13.30 «Зумрад шаҳар сеҳргари». Мультфильм. 9 ва 10-сериялар. 14.10 Болалар учун фильм. «Зангори патруль» (Одесса киностудияси). 15.15 И. Гайдн. 89-симфония.

* * *

18.30 Теннис. Уимблдон турнири. Англиядан олиб кўрсатилади. 19.30 «Ўйинчоқлар устаси». Телефильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 СССР халқларининг X ёзги спартакиадаси. Спорт гимнастикаси. В. И. Ленин номли Марказий стадионнинг Спорт саройидан кўрсатилади. 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан). 21.10 Коллаж.

*

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

21.15 «Пульс» (такрор.). 21.25 «Бу оқшомда».

Шанба
6 ИЮЛЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум».

*

9.00 «Ахборот».
9.25 Такрорий фильмлар экрани. «Жаноб-420». Бадиий фильм (Ҳиндистон).
12.15 «Меъморчилик истиқболи».
12.55 Спорт кўрсатувлари: 1. Саломат бўлинг. 2 Футбол майдонларида.
13.55 «Алифбо сабоқлари». 1 босқич (такрор.).
14.30 Бухоро вилояти Свердлов ноҳияси Маданият уйи қошидаги «Дилдор» ашула ва рақс ансамблининг концерти.
15.10 «Деҳқон ва замин».
16.10 «Даврага кел, дугонажон». Фарғоналик қизлар бахси.

*

18.00 «Мультипанорама».
18.45 Чолғу куйларидан концерт.
19.00 «Ўзбек тилини ўрганамиз».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Мулоҳаза». Ўзбекистон халқ шоири Шукруллонинг «Кафансиз кўмилганлар» асари ҳақида.
20.30 Москва. «Время».
21.10 Оқшом эртаклари.
21.25 «Водий хандалари». Телевизион миниатюралар театрининг учрашуви.
22.00 «Ҳафтанома».
23.00 «Водий хандалари» (давоми).
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

10.00 Телевизион театр. Ўткир Ҳошимов. «Инсон садоқати». 1-қисм (такрор.).
11.10 «Она юрт тароналари». Фильм-концерт.
11.40 «Ота меҳрини кўрмаганлар». Бадиий фильм («Мосфильм»).

* * *

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

18.30 «Светофор». Орджоникидзе ва Ленин ноҳиялари йўл ҳаракати ёш инспекторларининг танлови.
19.00 «Новости».
19.20 «Рангинкамон». Жонибек Қувноқ хотираси. Ўзбекистон телевидениесининг кўрсатуви.
20.00 «Ахбор».
20.20 «Фарғонанинг мовий ҳалқаси». Кинолавҳа.
20.30 Москва. «Время».
21.10 «Ширу шакар». Шоир Гулназар ва хонанда Хурсандмурод Зариповлар иштирокида кўрсатув.
22.25 «Позивнойи «Вершина». Бадиий фильм.

● МТ I

6.00 «Мансудэ» ансамблининг чиқиши» (КХДР).
6.30 Мультфильмлар: «Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг», «Бир — икки—уч».
7.00 Ритмик гимнастика.
7.30 Тонгги дам олиш кўрсатуви.
8.00 ТСН.
8.15 «Сиз яратган боғ».
8.45 «Орзулар елкани». Телефильм премьераси (Владивосток).
9.15 Режиссёр Б. Шамшиев фильмлари. «Оқ кема» («Қирғизфильм»).
10.55 «Тонг юлдузи».
11.55 МТнинг олтин хазинасидан. А. Н. Островский. «Ўзга олам». Малая Броннаядаги Москва драма театрининг фильм-спектакли.
14.00 «Бурда моден» таништиради...».
14.30 ТСН.
14.45 «XX аср. Ташвишли даврлар хроникаси». Кинопрограмма. «Қирқинчи... машъум йиллар...». Бадиий-публицистик фильм премьераси. 2-фильм (М. Горький номли киностудия).
15.50 «Уорлдвижн энтерпрайзес» телекомпанияси (АҚШ) таништиради... Эртаклар ва саргузаштлар оламида. «Хон Барбар замонида».
17.00 Шеърият лаҳзалари.
17.05 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм премьераси. 5-серия (Германия — Австрия).
17.30 «Халқаро панорама».
18.15 «Парнас сари бир босқич».
18.35 «Уорлдвижн энтерпрайзес» телекомпанияси (АҚШ) таништиради... «Атлантидалик одам». Телевизион бадиий фильм премьераси.

*

20.30 «Время».

*

21.10 «Уорлдвижн энтерпрайзес» телекомпанияси (АҚШ) таништиради... «Қатл этиладиган вақт». Телевизион бадиий фильм премьераси.
22.00 «Аншлаг. Аншлаг».
23.30 «Атлантидалик одам». Телевизион бадиий фильм премьераси.

● МТ II

7.15 Эрталабки бадантарбия машқлари. 7.30 Теннис. Уимблдон турнири. Англиядан олиб кўрсатилади.

*

9.00—11.30 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ.

*

11.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали. Москва — Олмаота — Минск телекўприги. Уй-жой қурилиши истиқболлари ҳақида; Литва ижтимоий ҳаракат вакилларининг давра суҳбати; Таллиннинг Қўшиқлар майдонида «Қўшиқлардан кўприк қурамиз» халқаро фестивалининг очилиши ҳақида репортаж; Мамлакатнинг турли минтақаларидан видеоянгиликлар.

*

14.00—15.45 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ.

*

15.45 Спорт ҳамма учун. 16.00 Иқтисодий агентлик. 17.00 СССР Давлат телерадиоси рус қўшиқлари академик хорининг концерти. 17.30 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. Эркаклар. СССР — Корея жумҳурияти терма командалари. «Динамо» Спорт саройидан кўрсатилади. 18.30 **СССР Олий Кенгашининг сессиясида.** 19.15 «Звони русские» фольклор триоси ижро этади 19.30 «Сибирь нефрити». Телефильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Рус тили. 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан). 21.10 Москвада «Рамазон» татар мусиқаси II фестивали. 22.15 Катталар учун мультфильмлар: «Ихтиро», «Автоҳаваскорнинг туши». 22.30 «Ноёб автомобиллар». Телефильм. 22.45 «Қонунга биноан қотиллик». Бадиий фильм (Англия).

Якшанба
7 ИЮЛЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома» (такрор.).

*

9.00 «Вайрона уйдаги шарпалар». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
10.30 «Элга хизмат: талаб ва таклиф».
11.05 «Олий таълим — янгиланиш йўлида».
11.45 Араб тили.
12.15 «Дўстлик» студияси кўрсатади. «Ягона оилада».
12.55 Инглиз тили. 5-машғулот.
13.25 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Танаффус».

Тижорат кўрсатувлари

14.25 «Қоратепа қирларида». «Коммунизм» давлат хўжалиги меҳнаткашлари ҳақида телеочерк.
14.55 «Меҳнатим — фахрим». Қашқадарё вилояти Чироқчи ноҳиясидаги 51-давлат хўжалиги ҳақида.
15.15 «Учқун». Бувайда ноҳияси Маданият уйи ҳақида.

* * *

18.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Металлист» (Харьков). «Пахтакор» Марказий стадионидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Кино жавонидан».
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Якшанба оқшомида». Мусиқий кўрсатув.
22.00 «Ахборот».
22.25 «Аблаҳ». Бадиий фильм («Озарбайжонфильм»).
24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

10.00 «Орзу». Фильм-концерт.
10.30 Телевизион театр. Ўткир Ҳошимов. «Инсон садоқати». 2-қисм.
11.40 «Одамлар, ишонинг менга». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).

* * *

АШХОБОД КЎРСАТАДИ:

17.15 Кўрсатувлар тартиби.
17.20 Қирғизистон санъат усталарининг концерти.
18.20 Янгиликлар.
18.30 «Айтерек-гунтерек».
19.30 «Оналар мактаби».
20.00 «Туркманистон».
20.15 «Кичкинтойлар, Сизлар учун».
20.30 Москва. «Время».
21.10 «Туркманистон».
21.30 «Ўртоқлар ҳақида хотира». Мусиқий кўрсатув.
22.10 «Уфқ» программаси Афғонистонда.

● МТ I

8.00 Биржа янгиликлари.
8.15 «Спортлото» тиражи.
8.30 «Эрта саҳарлаб».
9.30 «Ватан хизматида».
10.30 Тонгги дам олиш кўрсатуви.
11.00 «Саёҳатчилар клуби».
12.30 «Янги авлод танлайди». «Т» клуби.
13.45 С. Рахманинов. «Қоя». Симфоник фантазия.
14.00 «Здоровье».
14.30 ТСН.
14.45 «Разведка маълумотларига кўра...». Ҳужжатли фильм премьераси («Каскад» ижодий уюшмаси).
15.35 Теннис. Уимблдон турнири. Англиядан кўрсатилади.
16.35 «Қишлоқ янгиликлари».
17.35 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Менинг кўзим, менинг бурним» (Исландия).
17.40 «Уолт Дисней таништиради...».

Якшанба кинозали

18.30 «Деҳқоннинг хўрози бўлган экан». Мультфильм; «Биз — Степановлар». Телефильм премьераси (Самара).
19.10 «Игна». Бадиий фильм премьераси («Қозоқфильм»).
20.30 «Время».
21.10 «Сиз бунга қодирсиз».
21.55 «Хронограф».
22.10 «Муҳофаза ёрлиғи».
22.40 «Корсар». С. М. Киров номли Ленинград академик опера ва балет театрининг спектакли.

● МТ II

7.30 Зарядкага сафланинг! 7.45 Мультфильмлар: «Кучук ва мушук», «Айиқча». 8.10 Халқ хори ижро этади. 8.25 Теннис. Уимблдон турнири. Англиядан олиб кўрсатилади. 9.25 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Ер остидаги уй болалари». Телефильм премьераси. Астраханда кооперативчилик ҳаракати ҳақида. 9.55 СССР халқлари X ёзги спартакиадасининг очилиши ҳақида репортаж. 10.40 «Биз яшаётган олам». Режиссёр М. Дохматская фильмлари. «Великий Устюрт ҳақида хотиралар», «Менга қўшиқ куйлаб бер, Прокошина...» (Киров телевидениеси). 11.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали. (Ундаги материаллар Эстония, Грузия, Бошқирдистон, Молдова, Тожикистон, Қозоғистон, Украина телевидениелари томонидан тайёрланади).

*

14.00—16.15 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ.

*

16.15 Эстрада программаси.

*

16.30—18.15 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ.

*

18.15 Муаллифлик телевидениеси. 19.15 Хайрли тун, кичкинтойлар! 19.30 «Мусаввир Раҳим Аҳмедов». Телефильм. 19.45 Муаллифлик телевидениеси (давоми). 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан). 21.10 Коллаж. 21.15 Катталар учун мультфильмлар: «Маданият боғи», «Соя ва йўл».

*

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

21.30 «Қойил!» (такрор.).

*

22.45 «Менинг ватандошларим». «Депутатлар учун...». 23.15 «Мусаввирлар ҳақида ҳикоялар». С. Андрияка.

ТОШКЕНТ оқшоми

Муассислар: халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва Ўзбекистон Коммунистик партияси Тошкент шаҳар қўмитаси.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар, — 33-29-70; 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

85.207 нусхада чоп этилади. Индекс 64690.
Буюртма 5209. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. 10.
Босмага бериш вақти 11.30. Босмага берилди 11.20.